

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

POHLED RODIČŮ NA PRÁCI ŠKOLNÍ DRUŽINY

THE PARENTS' VIEW OF WORK IN AFTER-SCHOOL CLUB

Bakalářská práce

Iveta Baumruková

Vychovatelství

Kombinované studium

Vedoucí práce: PhDr. Jarmila Mojžíšová, Ph.D.

PRAHA 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Jarmily Mojžíšové, Ph.D. V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne

Poděkování

Děkuji PhDr. Jarmile Mojžíšové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Školní družina (ŠD)	7
1.1 Výchovné cíle školní družiny	8
1.2 Funkce školních družin	9
1.2.1 Odpočinkové činnosti	9
1.2.2 Rekreační činnosti.....	11
1.2.3 Zájmové činnosti.....	12
1.2.4 Sebeobslužné činnosti.....	13
1.2.5 Příprava na vyučování	14
2 Rodinná výchova	16
2.1 Rodinná výchova k volnému času	16
2.2 Výchovné styly rodiny	17
3 Spolupráce rodičů se ŠD.....	19
3.1 Pohledy rodičů na školu.....	19
3.2 Postoje rodičů ke spolupráci	20
3.3 Postoje školy ke spolupráci.....	20
3.4 Komunikace rodič – škola	21
3.5 Význam spolupráce rodiny se školou	22
PRAKTICKÁ ČÁST	24
4 Charakteristika ŠD.....	24
4.1 Podmínky činnosti ŠD	24
4.2 Režim dne ve ŠD	26
4.3 Spolupráce vychovatelek ŠD s učiteli a rodiči	27
4.4 Činnosti ŠD.....	28
5 Dotazníkové šetření	31
Závěr	49
Použité informační zdroje	51
Přílohy.....	52

Anotace

Práce ve školní družině by měla být spoluprací rodiny a školy. Každý rodič, pokud své dítě umístí ve ŠD, má určité představy, požadavky o tom, jak bude o jeho dítě postaráno. Přes určité odlišnosti mají rodič i vychovatel společný obecný cíl - všestranný, harmonický rozvoj dítěte po stránce duševní, tělesné a sociální. Tento nelehký cíl lze splnit pouze za předpokladu vzájemné důvěry, pochopení, respektování rodiče a vychovatele. Jak tato spolupráce probíhá, lze zjistit dotazníkovým šetřením. Vyhodnocení takového dotazníku, výzkumu je zpětnou vazbou pro vychovatele ve ŠD. Bez zpětné vazby nedochází u vychovatele k uspokojení z dobře vykonané práce.

Klíčová slova

Dítě, rodina, škola, školní družina, výchova, vychovatel, spolupráce, spokojenost

Anotace

When participating in an after-school club, success depends on the cooperation between the family and the school. When a parent places his or her child in the program, there may be some ideas and requests how his child will be taken care of. Despite certain differences, both, the parent and the educator have a common general objective - the all around and harmonious development of the child, in all aspects, including mental, physical, and social aspects. This difficult objective can be met with mutual trust, understanding and mutual respect between the parent and the educator. A questionnaire will be used to assess this level of cooperation, and will provide feedback for the educators in the after-school club. Without ongoing feedback, it is difficult to assess the level of success of the educator and the program.

Klíčová slova

Child, family, school, after-school club, educator, cooperation, education, satisfaction

Úvod

V současnosti pracují jako vychovatelé ve školní družině (dále jen ŠD) převážně ženy. Finanční ohodnocení tohoto povolání není příliš lukrativní. Ty, kteří toto povolání vykonávají, musí tato práce bavit, musí chtít s dětmi pracovat, pomoci jim, aby měly možnost vybrat si z velké nabídky činností to, co je baví. Ovšem jsou i tací, kteří berou práci vychovatele pouze jako zaměstnání, kde děti pohlídají a v lepším případě dohlédnou, aby se jim něco nestalo. O duševní a tělesný rozvoj dětí se moc nestarají. Někteří to vzdají, když zjistí, že přebírají větší část výchovy za rodinu a jsou jednou nohou v kriminále (úraz, ztracení dítěte). Uvědomují si, že vychovatel tady není pouze na hlídání. Je to povolání, na které je třeba pohlížet s respektem, s uznáním. Učitelé mají možnost umravnit žáky sedící v lavicích známkami. Vychovatel má ve třídě neustále pohyb, hluk, musí obsáhnout specifika dětí od 1. do 5. třídy. Práci nám narušují neustálé přechody, ať už na obědy nebo na kroužky. Chtěla bych ve své práci ukázat, že ŠD neplní jen funkci sociální, jak si to plno lidí myslí, ale je zde proto, aby vychovatelé dětem pomohli vybrat z velké nabídky zájmových aktivit, seznámili je s jejich obsahem a formami. K tomu slouží nabídka širšího spektra činností. Víme, že ve společnosti dětí se stále učíme něčemu novému, tak jako se ony učí od nás. Ve své práci použiji poznatky a zkušenosti ze své letité praxe.

Cílem mé práce je zjištění - formou dotazníku, spokojenost rodičů se školní družinou, kde pracují. Teoretická část obsahuje: cíle ŠD, poslání ŠD, funkce ŠD, spokojenost, očekávání rodičů a pohled společnosti na práci vychovatele.

Praktická část obsahuje výzkum formou dotazníku, grafické zpracování a vyhodnocení.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Školní družina (ŠD)

Historickými předchůdci ŠD v našich zemích se staly útulky. V roce 1931 byly útulky přejmenovány na družiny pro školní mládež. Byly zřizovány jako sociální a výchovné zařízení, podporovaly školní výchovu a umožňovaly matkám chodit do práce. Sociální funkce byla převažující. K zásadní změně došlo v roce 1960, kdy zákon stanovil, že ŠD se stane organickou součástí škol a odpovědnost za jejich řízení převzali ředitelé. (Pávková J., 2003)

ŠD je zařízením, které má v naší republice dlouholetou tradici. Zaměřuje se na práci s dětmi prvního stupně základní školy. Kromě výchovné a zdravotní funkce má velký význam sociálního poslání, protože toto zařízení zajišťuje sociální péči a bezpečnost dětí v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Vzhledem k věkovým zvláštnostem dětí mladšího školního věku, zejména k velké šíři a labilitě zájmů, se výchovná činnost orientuje na co nejpestřejší strukturu zájmových činností a uspokojení velké potřeby pohybu. Prvotním požadavkem rodičů na družinu je bezprostřední naplňování volného času jejich dětí, tj. výchova ve volném čase. Výchova mimo vyučování má výrazně činnostní charakter. Obsah výchovy mimo vyučování tvoří výchovně- vzdělávací činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, veřejně prospěšné, sebeobslužné a příprava na vyučování. Obsahově mezi nimi nelze vést hranici. Odpočinkové, rekreační, zájmové a veřejně prospěšné činnosti tvoří součást náplně volného času a platí pro ně princip dobrovolnosti. Sebeobslužné činnosti a příprava na vyučování mají charakter povinnosti. (Pávková J., 2003)

Školní družina je školské zařízení výchovy mimo vyučování. Není pokračováním školního vyučování a neměla by být chápána ani jako pouhá sociální služba na hlídání dětí. Pedagogická práce ve ŠD má svá specifika – dětem zabezpečuje odpočinek, rekreaci, ale i zájmové využití volného času. Měla by rozvíjet dítě v dovednostech důležitých pro život ve společnosti a prostřednictvím aktivit mimo vyučování ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji. Děti se zde učí žít s ostatními, spolupracovat a tolerovat individualitu ostatních. Družina by měla napomoci posilovat osobnost každého jedince, pomoci mu najít se, profilovat a

dosáhnout úspěchu. Největší roli zde hraje vhodná motivace, radost z činnosti, ctížádost, zvědavost a povzbuzování. Důležitou úlohu má ŠD i v prevenci sociálně patologických jevů. (Balková K., 2006)

Školní družiny jsou zařízením, které má v naší republice dlouholetou tradici a plní významnou úlohu na prvním stupni základních škol. Jsou součástí školského (výchovně-vzdělávacího) systému a zabezpečují žákům náplň volného času v době před a mezi školním vyučováním, odpoledne před odchodem domů či do jiných zájmových aktivit. Jsou zařízením, kde se děti mladšího školního věku seznamují s možnou škálou zájmových aktivit, s jejich obsahem a formami. Nabídkou různých činností aktivizují děti, prohlubují jejich školní znalosti, zájmovými činnostmi rozvíjejí jejich osobnost a zdokonalují jejich dovednosti. Školní družiny mají své poslání také v rovině sociální. Programem školní družiny koncipovaný bez závazných témat a programů umožňuje, aby vychovatelka s dětmi plánovala a realizovala takové činnosti, které děti nejen zaujmou, ale mohou jim i pomoci naplňovat jejich potřebu úspěchu, kladného hodnocení, citové odezvy, poznání, atd.

Významným znakem moderní školní družiny je možnost, aby se děti podílely na tvorbě programu svého oddělení, aby participovaly na přípravě týdenních plánů činnosti. Výchova dětí mladšího věku vytváří základní předpoklady pro jejich další rozvoj a dává jim vzdělávací návyky, na kterých budou stavět po celou dobu školní docházky. (Fryč 2003)

Školní družiny od školního roku 2007/2008 pracují podle vlastního školního vzdělávacího programu.

1.1 Výchovné cíle školní družiny

Ve všech dobách a ve všech společenstvech jsou výchova a vzdělávání (neboli edukace) nutné pro úspěšnou socializaci jedince – pro to, aby se mladý člověk dokázal zapojit do společnosti a jejích různých skupin, osvojil si normy a hodnoty, naučil se rozličným sociálním rolím a dalším nezbytným dovednostem a znalostem. Zaměření výchovy musíme konkretizovat podle potřeb doby a místa, kde dítě žije. Pro současnou dobu je typická zejména velká rychlost změn probíhajících v nejrůznějších oblastech. Předpokládá se, že lidé budou muset v průběhu života častěji měnit místo zaměstnání a

možná i pobytu, celý život se trvale učit novým dovednostem a zvyšovat svou kvalifikaci. Proto konkretizujeme dnes cíle výchovného působení a důraz na utváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům, která bude znát svou cenu, najde své místo v sociální skupině. I pro ŠD platí obecný cíl – výchova všestranně harmonicky rozvinutého člověka. Pravděpodobně největší podíl aktivit bude zahrnovat výchova ke zdravému životnímu stylu. Další plánované cíle (komunikační dovednosti, napomáhání dětem v sociálním učení a hledání místa ve skupině, atd.) jsou plněny jaksi bezděčně při ostatních činnostech, postupy jsou vedeny intuitivně, vychovatelé pro ně nemají odpovídající výcvik. (Hájek F., 2003)

1.2 Funkce školních družin

Vychovatelky mají předpoklady k pravidelnému a každodennímu pedagogickému ovlivňování volného času žáků:

- jsou se žáky v každodenním styku;
- mohou působit na většinu žáků bez ohledu na sociální postavení rodiny;
- mají možnost pravidelného kontaktu s rodiči;
- pro své výchovné působení v době mimo vyučování mají vhodnou kvalifikaci;
- jsou členy pedagogické rady, spolupracují s vedením školy a ostatními pedagogy;

Výhodou je také blízkost školy a bydliště žáků i postavení školy jako koordinátora zájmové činnosti v místě působnosti. Prostředí školy je žákům důvěrně známé a poskytuje možnosti k realizaci všech typů činností ve volném čase (odpočinek, rekreace, zájmová činnost, společensky prospěšná činnost) i přípravy na vyučování. (Pávková J., 2003)

1.2.1 Odpočinkové činnosti

Mají odstranit únavu. Do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě, popř. do činností před vyučováním ráno pro žáky, kteří brzy vstávají, a dále podle potřeby kdykoli během dne.

Podle situace mají charakter klidu vleže, klidného pohybu, např. procházky, volných rozhovorů, popovídání. Vhodné jsou též drobné individuální zájmové aktivity, jako např. četba, sběratelství, rukodělné práce, volné kreslení, hudební činnosti. Dobré uplatnění nacházejí i specifické relaxační techniky, které ve spojení s autogenním tréninkem nejen přinášejí rychlé a efektivní odstranění únavy, ale mají i psychoterapeutický význam.

Po celodenním soustředění mají některé děti potřebu komunikovat, sdělovat vychovatelce nebo kamarádům svoje zážitky. Neměli bychom je nutit sedět na židličkách, na kterých vlastně seděly celé vyučování. (Pávková J. 2003)

Jakou formu a konkrétní obsah vychovatel zvolí, závisí na věkových zvláštěnostech dětí. Malé děti odpočívají většinou aktivně, a to především volnou činností, hrou, kterou si řídí samy. Nejlepší odpočinek je samozřejmě pobyt venku na čerstvém vzduchu. Děti v první třídě si potřebují ještě docela jednoduše pohrát s hračkami. Zvláště důležitý je požadavek respektování. Pokud je to možné, je správné vyhovět i individuálním přáním dětí. Jinak mohou být organizované hromadně nebo mohou mít charakter spontánní podle individuálních potřeb jedinců. (Klégrová J. 2003)

Hry jsou součástí všech druhů a typů činností. V odpočinkových a rekreačních činnostech však mají nezastupitelné místo. Působí na rozvoj všech stránek osobnosti. Podle svého charakteru ovlivňují biologický, psychický i sociální rozvoj jedince. Učí děti zapojit se do skupiny, podřídít se pravidlům hry a osvojit si pravidla sociálního soužití. Jednou z nejvýznamnějších podmínek hry je **hračka**, která má velký význam u mladších dětí. Význam hry je poznávání a učení, rozvoj motoriky, vybití nadbytečné energie, vyrovnání citů. Rozeznáváme hry skupinové, individuální, řízené, volné.

Při odpočinkové činnosti vychovatel přihlíží k přáním dětí a ponechává jim možnost volby. Průběh činnosti nenásilně a promyšleně ovlivňuje tak, aby uspokojovaly jejich potřeby, zájmy a zároveň vychovateli umožňovaly realizovat výchovné cíle. Dbá však na to, aby odpočinkové činnosti byly opravdu klidné, probíhaly v nehlukném a bezkonfliktním prostředí. (Pávková J., 2003)

1.2.2 Rekreační činnosti

Slouží k odreagování a odstranění únavy z vyučování. Obsahují však pohybově náročnější aktivity tělovýchovného, sportovního, turistického zaměření nebo manuální práce. Pokud je to možné, měly by se provádět venku. Pravidelné zařazování rekreačních činností je jedním z požadavků zdravého duševního i tělesného vývoje dětí a mládeže.

Je třeba vycházet ze skutečnosti, že slouží hlavně k odreagování dětí a k vyrovnávání jednostranného zatížení organismu během vyučování. Vychovatel je informován o průběhu vyučování (kolik bylo hodin, jak náročné učivo, výlet, tělesná výchova). Tomu přizpůsobuje obsah a formy činnosti.

Při organizovaných rekreačních činnostech se často uplatňují pohybové hry (hry s pravidly) většinou kolektivní. Vychovatel přihlíží k věku dětí. Čím jsou mladší, tím budou pravidla jednodušší. U dětí mladšího školního věku volíme drobné pohybové hry. Většinou mají soutěživý charakter. Jednou z forem organizovaných rekreačních činností jsou vycházky se sportovními, turistickými, přírodovědnými prvky. V rámci rekreace by měly mít děti možnost k činnostem podle vlastního přání. Tyto spontánní rekreační činnosti uspokojují individuální potřeby, pomáhají vytvářet pocity radosti a spokojenosti. Upevňují neformální vztahy a začleňují jedince do kolektivu. Umožňují dětem bezprostřední projev. Slouží k odreagování kladných i záporných emocí.

Zachování přiměřeného poměru mezi spontánní a organizovanou rekreační činností je významné z hlediska výchovného, mentálně hygienického a zdravotního. (Pávková J., 2003)

Spontánní aktivity bývají dětmi oblíbeny právě pro volnost a neformálnost. (Hofbauer B. 2004)

Dle podmínek by měly být rekreační činnosti konány převážně venku jako organizovaná a spontánní činnost. Hry a spontánní činnosti mohou být rušnější. Nemůžeme to však považovat ve většině případů za nekázeň, ale za možnou relaxaci po soustředění ve vyučování. Při pobytu venku se doporučuje nejdříve organizovaná činnost (soutěživé hry s pravidly). Teprve poté navozují spontánní aktivity, kdy děti vytvoří skupinky podle svých zájmů, hrají si nebo povídají. Pro spontánní aktivity by měla být družina vybavena (míče, švihadla, gumy na skákání, lana, křídly apod.). Před

navozením spontánních činností vychovatelka vymezí prostor, určí dobu a signál na ukončení her. Sleduje činnost a má všechny děti v zorném poli. (Hájek B. 2003)

Při volbě rekreačních činností se vychází ze zájmu dětí, dovedností, dispozic vychovatelky a možností družiny (prostorů, podmínek pro aktivity). Pod pojmem pohybové aktivity si představíme chůzi, běh, protahování či napodobování pohybu zvířat, jednoduché ovládání míče (koulení, kopání, házení), ovládání dalšího náčiní. Patří sem aktivní uplatnění osobní hygieny, posilování kladného vztahu k pohybovým aktivitám, znalost pravidel sportovních her, zásady fair play a soupeření, spolupráce. Probíhá zde socializace v radostné a pohodové atmosféře. Vypjaté okamžiky děti nestresují, spíše je pozitivně motivují. Vychovatelé jsou zde spíše rádci, režiséry, moderátory, staršími kamarády. Zároveň však mají při každé hře právní a morální odpovědnost za děti. (Mazal F., 2003)

1.2.3 Zájmové činnosti

Zájmové činnosti jsou aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci.

Jsou nejdůležitější součástí obsahu výchovy mimo vyučování. Mezi základní oblasti lze zahrnout zájmové činnosti společenskovední, přírodovědné, pracovní-technické, tělovýchovné, sportovní, estetickovýchovné. Zájmové činnosti napomáhají k systematickému zdokonalování manuálních dovedností, obohacují vědomosti o technické poznatky a umožňují aplikaci těchto poznatků v praxi. Prostřednictvím mnohostranné činnosti se prohlubuje zájem žáků o tvořivou práci, o přiměřenou účast na řešení současných problémů vědy a techniky. (Pávková J., 2003)

Zájmové činnosti rozvíjejí osobnost dítěte. Dominuje zde vlastní aktivita dítěte, která mu přináší radost a uspokojení. Umožňuje seberealizaci (popřípadě i kompenzaci možných školních neúspěchů), další poznávání a rozvoj dovedností. Tuto činnost můžeme provádět ve skupinách i individuálně, jako organizovanou nebo spontánní aktivitu. (Hájek B. 2003)

Do zájmových činností zařazujeme *rukodělné činnosti*, které se velkou měrou podílejí na rozvoji tvořivosti dítěte. Podporují rozvoj trpělivosti, pečlivosti, přesnosti,

citu pro materiál, estetického a prostorového citění. Prostřednictvím rukodělných činností získává dítě nové zkušenosti, praktické dovednosti. Optimální je, pokud dítě získá některé pracovní návyky (správné držení nástroje při práci, šetření materiálem, účelné uspořádání pracovní plochy, dodržování zásad bezpečnosti, úklid po práci, mytí rukou po ukončení práce). (Dytrtová R. 2003)

Výtvarnou výchovu ve ŠD nezužujeme pouze na výtvarné projevy dětí, významné jsou všechny činnosti, ve kterých se uplatňuje estetický vztah ke skutečnosti (různé typy vycházek, společné hry, práce s literaturou, kulturní nebo sportovní akce a jiné). To vše přináší nové emocionální zážitky, a stává se tak motivací pro *výtvarnou činnost*. (Pavlíková A. 2003)

Děti motivujeme nenásilnou, nenápadnou formou (skupinová forma, samostatně, ukázání výsledku činnosti, vyprávění zážitků dětí, pedagoga). Činnost by měla vycházet ze zájmu žáků (měla by být zajímavá), přiměřená věku dítěte. Měl by být hodnocen průběh činnosti, ne jen výsledek. (Šrámková M. 2005)

Poslechové činnosti, práce s knihou, s dětskými časopisy, prohlížení ilustrací knih a časopisů - to jsou *literární činnosti*. Návštěva knihoven, odpolední předčítání dětem je pečlivě připravovanou činností. Připravené otázky, které vychovatelka po poslechu dětem klade, je mají podněcovat k rozšíření slovní zásoby. (Dotřelová H. 2003)

K prohlubování vědomostí o dění v přírodě vedou *přírodovědné činnosti*, kde nejčastěji pozorujeme přírodu na vycházkách. Pozorování spojujeme s její ochranou a sběrem přírodního materiálu. Přírodovědnou činnost je vhodné zaměřovat na poznávání způsobu života zvířat v přirozených životních podmínkách. (Pávková J. 2003)

1.2.4 Sebeobslužné činnosti

Zaměřují se na vedení dětí k samostatnosti v péči o vlastní osobu a osobní majetek. Nejsou součástí volného času dětí, patří do oblasti dětských povinností. Jejich podstata spočívá v pěstování návyků osobní hygieny, účelného a vkusného oblékání, návyků péče o pořádek a čistotu prostředí, správného jednání s lidmi (společenské chování, práce s informacemi). Vytváření a upevňování sebeobslužných návyků je jednou z podmínek a zároveň první z fází při formování mravních vlastností. Proces

formování těchto návyků se řídí zákonitostmi učení, především učení senzomotorického a sociálního. Vychovatel se snaží v rámci formování *sebeobslužných činností* o vytvoření, upevňování a dodržování hygienických i kulturních návyků.

Podstatou *veřejně prospěšné činnosti* je vykonávání takové práce, která prospívá ostatním lidem vytvořením určitých hmotných nebo duchovních hodnot. Tato práce je prostředkem v případě správného pedagogického postupu, který ovlivňuje biologický, psychický i sociální rozvoj dítěte. Pro veřejně prospěšné činnosti, které jsou součástí volného času, platí princip dobrovolnosti. Jediným vhodným prostředkem vychovatele pro získávání dětí je vhodná motivace. Při promyšleném pedagogickém vedení tyto činnosti přinášejí dětem pocit uspokojení, radost z dobrých výsledků a společenského ocenění práce. Vedou je k tvorbě i ochraně životního prostředí. V rámci těchto činností se děti podílejí na úpravě místnosti ŠD, pomáhají spolužákům, starším lidem, zúčastňují se prací při zvelebování okolí školy. Podle toho, komu přináší vykonávaná veřejně prospěšná činnost užitek, ji můžeme rozdělit do dvou skupin:

- ve prospěch **menší skupiny osob**, které děti většinou dobře znají (rodina, školní třída, ŠD apod.)
- ve prospěch **větších skupin**, jejichž členy děti osobně neznají (všichni žáci školy), nebo ve prospěch velkých společenských skupin (města, země)

Obě činnosti: sebeobslužná a veřejně prospěšná, spolu úzce souvisejí a navazují na sebe. Přechodnou fází mezi těmito dvěma aktivitami tvoří činnosti zaměřené na pomoc kamarádovi, spolužákovi, mladšímu dítěti. (Pávková J., 2003)

1.2.5 Příprava na vyučování

Zahrnuje okruh činností související s plněním školních povinností, není však legislativně stanovena jako povinná činnost ŠD. Není součástí volného času dětí, patří do oblasti dětských povinností. Může mít některou z následujících forem:

- vypracovávání domácích úkolů se souhlasem rodičů (ne před 15. hodinou, vychovatelka dětem úkoly neopravuje, pouze vyzve k vyhledání chyby)
- zábavné procvičování učiva formou didaktických her (včetně řešení problémů), ověřování a upevňování školních poznatků v praxi při vycházkách, exkurzích a dalších činnostech

- získávání dalších doplňujících poznatků při rukodělných činnostech (např. vycházky, poslechové činnosti, práce s knihou, časopisy a počítači)

V přípravě na vyučování je důležité, kdy děti odcházejí domů. Pokud dítě odchází ze ŠD brzy odpoledne, předpokládá se, že příprava bude provedena doma, což je žádoucí. Pokud je dítě ve ŠD do pozdních hodin, mělo by mít přípravu na vyučování z větší části hotovou. Je zřejmé, že po dohodě s rodiči. Předpokladem dobré přípravy dítěte na vyučování je dobrá spolupráce vychovatelky s učitelem. Děti mohou při činnostech ŠD získávat nové vědomosti a dovednosti, které teprve v budoucnosti uplatní v rámci vyučování. Jako při jiných činnostech ŠD platí i při přípravě na vyučování principy pestrosti, zajímavosti a přitažlivosti. Uplatňují se zde jiné metody a formy práce než ve vyučování. Vhodné je pozorování, rozhovory, rozmanité rukodělné činnosti, při nichž děti využijí osvojené vědomosti a dovednosti, soutěže, didaktické hry, práce na počítači. (Pávková J. 2003)

Hra je základem práce na počítači a může sloužit k procvičování učiva probíraného ve škole. Počítače se staly nedílnou součástí života dětí školního věku. Proto se využívání počítače ve ŠD jeví jako nezbytné. Obecně můžeme říci, že vhodné programy (hry) jsou ty, které rozvíjejí tvůrčí schopnosti dětí, pomáhají při přípravě na výuku, podporují nebo umožňují spolupráci dvou a více žáků. (Macek M. 2003)

V oblasti mimoškolní výchovy tvoří hra nezanedbatelnou část vzdělávacího obsahu činnosti, tzv. zájmového vzdělávání, kdy je hojně využíváno didaktických a dramatických her. Úkolem vychovatelky není dohánět to, co se nestihlo ve vyučování, ani doučování, ale má děti vést k samostatné práci. Pomáhá jim radou, upozorňuje na chyby, vede je k samostatnému odstraňování těchto chyb. Podmínkou výchovného úspěchu je pravidelnost, denní režim, důslednost, vytrvalost a velká trpělivost. (Pávková J., 2003)

2 Rodinná výchova

Rodina, první sociální skupina pro většinu dětí, je rozhodujícím prostředím volnočasového života a výchovy, která se zásadně podílí na formování osobnosti. Rodina začíná s výchovou a vzděláváním dítěte od narození.

Výchovné působení může být záměrné, nebo nezáměrné. V rodinách často převažuje působení nezáměrné. Z tohoto pohledu je patrné, že vychováváme především tehdy, když si své působení neuvědomujeme. Vyplácí se být ve svých projevech, činech i činnostech vždy sám sebou, nepředstírat. Vždyť značná část výchovy se děje právě nápodobou, kdy rodiče slouží jako model jednání. Je třeba vědět, že s dětmi jednáme tak, jak s námi jednali naši rodiče. Výchovné praktiky a postoje se přenášejí z rodičů na děti. (Vymětal, J. 2004)

V dnešní době do života a výchovy dětí v rodině vstupují svými vlivy i další prostředí. Z blízkého i širšího okolí sem pronikají četné podněty, které se stávají součástí života dětí a výchovného působení rodičů. Mnozí rodiče se však nespokojují s pasivním přijímáním těchto podnětů, vyhledávají je, tvořivě si je osvojují a obohacují jimi volný čas svých dětí. Na rodině zůstává bohatost současných zážitků dítěte a jeho připravenost na volnočasový život v dospělosti.

2.1 Rodinná výchova k volnému času

Rodina učí dítě přistupovat k volnému času tvůrčím způsobem a vytvářet postoje, které budou uplatňovat po celý svůj život. Toto působení se uplatňuje:

- **Nápodobou a reprodukcí** (sociálním učením), účastí dětí na aktivitách rodiny. Samozřejmě, pokud by napodobovaly, reprodukovaly nicnedělání, nudu a konzumní způsob života, je to nežádoucí.
- **Uskutečňováním individuálních i společných pravidelných zájmových činností dětí v rodině** (turistických, sportovních, přírodních, zábavných aj.). Je to prosté navázání na zájem rodičů. Často přechází do oblasti jiné, podobné. Rodiče tak nacházejí pokračovatele a přispívají tak k prodloužení svého výchovného působení.

- **Citlivým sledováním a cílevědomým reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí,** které se k takové činnosti přihlásí. Často je k této činnosti rodiče vybídnou a podpoří její realizaci mimo rodinu.

Děti volnočasové chování rodičů přejímají i odmítají, někdy se snaží je napodobovat, jindy se osvobodit, vlastními přístupy a řešením je překonávat. Výsledné postoje tak přenášejí do svého dalšího života.

Naším společným přáním by mělo být více času věnovaného našim dětem, které by volný čas využívaly k rozvoji sebe a ve prospěch ostatních. Bohužel, v dnešní době se někteří rodiče nezajímají o to, čím se zabývají jejich děti ve svém volném čase.

Sociální mobilita napomáhá tomu, že se lidé stěhují z místa, kde vyrůstali. To má za následek výchovu dětí daleko od prarodičů a ostatních příbuzných. Doby, kdy byly děti vychovávány v prostředí širší rodiny, sousedů a přátel, jsou již dávno pryč. Je to škoda, protože když se děti dopustily nějakého přestupku, byla malá pravděpodobnost utajení tohoto činu. Na odhalení se podíleli všichni blízcí a známí lidé, proto se málokdy děti vyhnuly potrestání. Bohužel v dnešní době anonymita, nezáměr okolí, kde žijeme, napomáhá k nárůstu delikvence dětí bez patřičného potrestání.

Ideální by bylo, kdyby se rodiče aktivně zajímali o to, zda se jejich děti učí svůj volný čas využívat různorodě a smysluplně. Dnes se však často setkáváme s tím, že rodič o volném čase direktivně rozhodne, nebo dítě příliš zaměstná přemírou různých aktivit ve snaze zaplnit jeho volný čas, místo vlastní angažovanosti.

S rostoucím věkem zájmy dětí přerostou rámec rodiny, děti se osamostatní. Společně se svými vrstevníky vstupují do dalších výchovných prostředí, kde svoje zájmy a nadání rozvíjejí na odborné i výchovné úrovni. (Hofbauer, B. 2004)

2.2 Výchovné styly rodiny

Psychologie výchovy se zabývá styly výchovy v rodině a styly výchovného vedení učitele a vychovatele. V tomto směru rozeznáváme základní styly:

- Styl **autoritativní** preferuje poslušnost, dospělý určuje pravidla, zakazuje a jeho autoritě se dítě musí podřídit. Diskuse je nežádoucí. Trestá a řídčeji odměňuje bez dlouhého vysvětlování.

- Styl **liberální** (laissez-faire) ponechává dítěti co největší volnost a jeho aktivitu neomezuje.
- Styl **demokratický** respektuje osobnost dítěte a ponechává mu určitou rozhodovací volnost, preferuje partnerství, konflikty se řeší společně, zákazy a tresty jsou vysvětlovány. Je třeba dávat pozor na to, aby dítě nebylo přetěžováno zodpovědností, aby byla opravdu úměrná jeho věku.

Nevhodné styly výchovy:

- **Rozmazlující** - rodiče plní každé přání (opičí láska).
- **Zavrhující** - rodiče se chovají k dítěti odmítavě, nesouhlasně, od dítěte je vyžadována tvrdá kázeň
- **Perfekcionistická** - přemrštěná snaha po dokonalosti ve škole, doma i v mimoškolních činnostech.
- **Nadměrně ochraňující** - dítě je úzkostlivě ochraňováno před jakýmkoliv rizikem.
- **Nedůsledná** - rodič kolísá mezi nadměrnou benevolencí a krajní přísností.
- **Týrající, deprivace** - ohrožení vývoje dítěte (jedná se o patologický jev).

(Čapek, R. 2005)

Na způsob výchovy v rodině působí věk, postavení rodičů ve společnosti, jejich vzdělání, kulturnost a početnost rodiny. Špatné je střídání různých typů výchovy, nejednotnost.

3 Spolupráce rodičů se ŠD

Současně s příchodem dítěte do 1. třídy nastává možnost využití ŠD jako mimoškolního volnočasového zařízení, ve kterém děti tráví svůj volný čas – dobu, než jejich rodiče přijdou ze zaměstnání. Návštěva školy není nová věc jen pro děti. Rodičům malých dětí nastává také období neznáma. Každý rodič pohlíží na školu z jiného úhlu.

3.1 Pohledy rodičů na školu

Škola se snaží o všestranný rozvoj dítěte. Rodiny ze špatných sociálních podmínek mívají jen obvyklé rodičovské dovednosti, postrádají sociální kontakty, stýkají se jen s malým počtem rodin, které by jim byly vzorem. Mohou mít strach z učitelů. Předem očekávají jen špatné zprávy. Cítí se jako oběť (diskriminováni).

Rodina a škola společně pracují, aby ekonomická situace dítěte byla co nejlepší. Rodiče, kteří jsou příliš zaměstnání, ztrácejí kontakt s dítětem. Svůj dluh chtějí splatit nejlepšími školami, spoluprací s kompetentními lidmi, odborníky. Stejným způsobem dětem zajišťují vyplnění volného času (rodiče nemají zájem trávit volný čas s dětmi, nebo volný čas využívají pouze pro sebe) prostřednictvím agentur, programů a služeb, které najímají. Mají peníze, styky. To však nestačí, je potřeba, aby se „vrátili“ k dětem – angažovali se.

Rodiče zjišťují, že požadavky vyplývající z výchovy dětí se střetávají s jejich osobními cíli a zájmy. Očekávají, že škola zaplní mezeru, která vzniká. Pomáhají učitelce. O své dítě projevují velký zájem.

Na výchově dětí se přes určité odlišnosti podílí rodina i škola - zařízením pro výchovu mimo vyučování. Tito činitelé mají společný obecný cíl – rozvoj osobnosti dítěte s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem každého jedince. K tomu, abychom mohli plnit výchovné úkoly, je třeba vzájemná spolupráce a pozitivní prostředí, ve kterém děti žijí. Předpokládá se, že obě strany jsou informovány o charakteru výchovné práce ve školní družině. Podmínkou spolupráce je hlavně vzájemný respekt.

Vychovatelky a rodiče jsou partnery při výchově. Tento vztah se naplňuje vzájemnou informovaností, komunikací, důvěrou, respektem. Podstatou je, že obě strany mají na mysli nejlepší zájem na výchově dítěte. Je normální, že každé dítě se chová v různém prostředí odlišně. Jinak se chová doma, jinak při volnočasových

aktivitách ve ŠD. Proto jsou vzájemné informace cenné, je třeba brát je v úvahu a průběžně je doplňovat. Tím se utváří celkový obraz o dítěti. Vztah mezi vychovatelkou ŠD a rodičem závisí na způsobu jednání a postojích obou stran. Odpovědnost za kvalitu závisí však na vychovatelkách, které by měly být pro své povolání odborně připraveny. Jejich znalosti by měly pocházet z oblasti pedagogiky, psychologie, včetně dovednosti komunikace s lidmi. Vychovatelky informují rodiče o svých výchovných záměrech, diskutují o nich s rodiči. Vychovatelky jsou (ne však všechny) otevřeny informacím od rodičů, zvažují je a pozměňují podle nich své výchovné postupy.

Informace o dítěti zahrnují pozitivní, ale i negativní poznatky. Je třeba se nejdříve zaměřit na klady nebo neutrální zprávy. Kritika musí být podána taktně, aby pomohla ke zlepšení současného stavu. Partnerský vztah předpokládá dialog obou stran. (Hájek, 2003)

3.2 Postoje rodičů ke spolupráci

Spolupráce rodiny a školy - ŠD se může jevit nedostatečná. Chybí připravenost, čas a energie rodičů.

Dříve byla škola viděna jako uzavřená a izolovaná instituce kontrolovaná vnějšími nařízeními. Dnes je snahou školy vytvořit partnerský vztah.

Jak škola, tak rodina prochází určitými změnami. Škola by se měla otevírat ke spolupráci. Bohužel ne vždy toto platí. Často jsou tyto kontakty omezené, protože je rodiče nevyužívají ani nevyhledávají. Nereagují na oslovení, vstřícnost. Mnozí rodiče doposud nevstřebali nové, progresivní nastavení chodu školy. To vede k nižší kvalitě vzájemného poznání a informovanosti. V tomto případě škola i družina postrádá zpětnou vazbu ve svém pedagogickém působení na děti. Je třeba překonávat předsudky ze strany rodičů. Rodiče často neusnadňují škole přeměnu v otevřenější instituci. Rodiče totiž nic nenutí ke spolupráci a sami o to ani neusilují.

3.3 Postoje školy ke spolupráci

Měli bychom se snažit, aby si rodiče uvědomili, že mají právo komunikovat, ptát se a to vše v zájmu svých dětí. Zde je zatím patrná nechuť angažovat se, pokud to nevyplývá z přímých pracovních povinností rodičů.

Z naší strany je třeba vytvořit vhodnější výchozí podmínky. Nabídnout možnost přítomnosti rodičů při dnech otevřených dveří ve ŠD, využít rodičů jako doprovod při výletech. Zprostředkovat besedy s rodiči, spolupodílet se na dětských vystoupeních, oslovit rodiče při konání větších sportovních akcí. (Krejčová. L. 2009) Je možné zapojit rodiče do „vnějších“ činností – hledání sponzorů. Tímto se vytváří těsnější vztah mezi družinou a rodinou. Na rodiči je, aby zvážil podle svých možností, jaký typ spolupráce zvolí, který typ optimálně vyhovuje jeho potřebám a možnostem. Pomalu, ale jistě by tato spolupráce měla vyústit v partnerský vztah, který rodičům umožňuje podílet se na rozhodování. Pro partnerskou spolupráci je třeba sáhnout i k netradiční formě spolupráce.

- Dny otevřených dveří
- Možnost přítomnosti rodičů ve ŠD v libovolné době
- Spoluúčast rodičů na vedení vybraných činností (s ohledem na jejich kvalifikaci, nebo zájmovou orientaci)
- Možnost ovlivňování programu ve ŠD

Větší otevřenost přispěje k vzájemnému pochopení. Svými odbornostmi a zájmy mohou obohatit dětské aktivity. Je třeba využít všech možností ke vzájemnému sblížení rodičů, vychovatelů a dětí. Zájem rodičů je nutno uvítat a podpořit.

3.4 Komunikace rodič – škola

Při vzájemné spolupráci nesmí váznout komunikace mezi rodiči a ŠD. Komunikace probíhá na úrovni individuálních rozhovorů, při předávání dětí, na třídních schůzkách nebo po osobní dohodě. Rodiče můžeme kontaktovat telefonem nebo formou emailů. Písemné kontakty se v dnešní době používají jen ojediněle. Vzájemná informovanost je velmi důležitá, umožňuje úpravu výchovných postupů. Na třídních schůzkách se podávají většinou informace o organizačních záležitostech ŠD. Je třeba, aby rodiče dostali srozumitelnou informaci o výchovné funkci ŠD. Průzkumy, které se v této oblasti prováděly, zjistily, že informovanost rodičů je malá a většina z nich si myslí, že ŠD jsou zde pouze na hlídání dětí.

3.5 Význam spolupráce rodiny se školou

- **z hlediska dítěte**

Pokud dítě vidí své rodiče pracovat společně s pracovníky školy, lépe přijímá autoritu dalších dospělých, nejen pracovníků školy. Můžeme předpokládat, že postoj dítěte ke škole je lepší než v situaci, kdy rodič spolupráci se školou odmítá.

- **z hlediska rodiny**

Výzkumy ukazují, že programy škol, které zapojují rodiny do svého působení, posilují sebeúctu rodičů. Umožňují rodičům uvědomit si, jak mohou s dítětem pracovat (při pozorování ve třídě lépe porozumí otázkám spojeným s vývojem jejich dítěte). Poskytuje jim příležitosti osvojit si odpovídající výchovné postupy.

- **z hlediska učitele (vychovatele) a školy**

Pravidelná, neformální komunikace je výměna informací o vývoji dítěte, která napomáhá nejenom rodině, ale i učiteli (vychovateli). Na základě pozorování, společně s údaji od rodičů, může učitel (vychovatel) přizpůsobit podmínky ve škole tak, aby vyhovovaly potřebám dětí i individualitě jedince, může řešit problémy vzniklé během pobytu dítěte ve škole.

Rodiče opouštějí děti u školních dveří a jen mlhavě si představují, co se za nimi odehrává. Pedagogové jsou odpovědní za děti během vyučování a zařízením pro výchovu mimo vyučování (ŠD). Další kontaktování učitele s rodinou se dříve neočekávalo. V dnešní době je žádoucí být neustále v kontaktu s rodinou (prodloužená pracovní doba, dopravní kolaps...). Mnohdy je to ale bohužel problém. Rodiče si často neuvědomují, že právě blízký kontakt, spolupráce a informace předchází mnohým krizovým situacím. Vytvoření podmínek pro spolupráci a její uskutečnění představuje nelehký úkol. (STĚTOVSKÁ, I. 2009)

Cílem dotazníkového šetření je zjištění, zda jsou rodiče (i děti) se ŠD spokojeni. Prostřednictvím dětí se rodiče dozvídají o veškerém dění v družině. Děti hodnotí pozitivně to, co se jim nejvíce líbí, co je baví, co je zaujalo, co celý den v družině dělaly. Z pedagogického hlediska zde získávají kompetence pro život, pro další cestu k dospívání v naší společnosti.

V dotazníku vyvstává otázka, zda se činnost a zaměření družiny nestřetává se zájmem rodiny. Rodiče mnohdy ani neví, co vlastně mohou od družiny očekávat.

Výsledky dotazníkového šetření budou vyvěšeny na internetových stránkách školy a na budově. Rodiče tedy mají na výběr, kde si zhodnocení dotazníkového šetření vyhledají. Záleží pouze na nich, jaký zaujmou postoj, nad čím se zamyslí a co z výsledků vyvodí. Na druhou stranu se vychovatelé – podle reakce rodičů – mohou zamyslet, co by mohli na své práci zlepšit. Je to propojení všech zúčastněných prostředí, kde děti tráví svůj čas od ukončení školního vyučování do odchodu domů.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Charakteristika ŠD

Základní škola Generála Janouška je velká škola sídlištního typu v Praze na Černém Mostě. Jedná se o rozsáhlou dvoupatrovou budovu, která se mezi panelovými domy nedá přehlédnout. V letošním školním roce školu navštěvuje 656 dětí. Školní družina má 8 oddělení a v každém průměrně 26 dětí (208).

1. oddělení II. A a část II. C
2. oddělení II. B a část II. C
3. oddělení I. B a Přípravná třída
4. oddělení IV. A a IV. C
5. oddělení I. A a část I. C
6. oddělení III. B, část III. C, část I. C
7. oddělení IV. B a IV. D
8. oddělení III. A a část III. C

4.1 Podmínky činnosti ŠD

Zde bych chtěla informovat o podmínkách, které společně vytvářejí rámec jednotlivých činností, které se v naší družině provádějí. Jde o materiální vybavení, dokumentaci a plánování, režim dne a vzájemnou spolupráci vychovatelek s učiteli a rodiči. Součástí je i družinové desatero, podle kterého se snažíme s dětmi pracovat, aby bylo nedílnou součástí při vykonávání různých činností ve ŠD.

Každé oddělení má svou kmenovou třídu. Tři oddělení mají místnost odpovídající požadavkům (třída má prostory jak na rukodělné činnosti, tak prostor na volné hraní dětí). Nevýhodou je umístění některých tříd v suterénu, kde v zimním období bývá šero a chladno. Ostatní oddělení mají třídy malé, pohybové aktivity se odehrávají v sousedních hernách. Tyto třídy jsou však slunné, teplé. Nevýhoda je v tom, že vychovatelka nevidí na oba prostory (herna – třída). Buď je s dětmi ve třídě a věnuje se činnostem u stolečků (vyrábění, kreslení) a hraní se stavebnicemi, nebo pobývá v herně, kde se konají aktivity relaxační a pohybové. Další nevýhoda je v tom, že povrch z dlaždic v hernách je studený, kluzký (nebezpečný), takže při sportovním vyžití

je třeba dbát na zvýšenou opatrnost. Pouze dvě oddělení mají vlastní umývadlo, děti z ostatních oddělení jsou odkázány na sociální zařízení přes chodbu.

Na provoz ranní družiny máme vyčleněn prostor, který se skládá ze dvou tříd a herny. V jedné třídě je k dispozici televize, videorekordér, CD přehrávač, žíněnky na odpočinek. Ve druhé třídě máme prostor na hraní stolních her, čtení časopisů, knížek. Herna nám slouží ke sportovním aktivitám (rozcvička, pohybové hry). Povrch v této herně není tak nebezpečný (linoleum) jako ve většině ostatních heren.

Při vybavování oddělení družiny se nezapomíná ani na materiální vybavení ranní a konečné družiny. Je pravda, že pár stolních her, časopisy, které jsme našli při sběru papíru (často používané), nábytek, který je zde už 20 let, nevytváří prostředí, které odpovídá estetickým a pedagogickým požadavkům. Malby na zdech sice prostor zútulní, ale k rozvíjení osobnosti to nestačí. Vybavení oddělení by se dalo zhodnotit takto: vychovatelka, která je zde delší dobu, má zásobu her a stavebnic, které získala během své praxe, dává na ně pozor a děti učí, jak by se k nim měly chovat. Každý rok dostáváme od vedení školy nové vybavení (stavebnice, stolní hry, sportovní náčiní), které dlouho nevydrží, děti je většinou brzo zničí, protože není z kvalitního materiálu. Nové vychovatelky vlastně přebírají věci po svých předchůdkyních a dostanou to, co zbylo, a v takovém stavu, že jsou nemile překvapeny. Poplatek za docházku do ŠD činí 150,- Kč za měsíc. Na začátku školního roku se vybírá od dětí 400,- Kč na pomůcky. Za tyto peníze vychovatelky nakupují odměny na soutěže, které se konají v rámci jednotlivých oddělení, pořizují různé nadstandardní pomůcky na výtvarné a rukodělné činnosti (korpusy na adventní věnce,...), případně dokupují společenské hry a hračky.

K vykonávání naší práce nám slouží tři tělocvičny, které lze využívat až po skončení vyučování a placených kroužků, gymnastický sál a venkovní areál, který je bohužel veřejnosti přístupný, průchozí. Vzhledem k této skutečnosti není využívání venkovního areálu zcela bezpečné. Hrozí nebezpečí – střeby, injekční stříkačky, psí výkaly, nedopalky cigaret atd. Dalším prostorem k využití je nově zařízená kuchyňka, školní knihovna, kinosál, třída s interaktivní tabulí a počítačové učebny. Školní družina má samostatnou počítačovou učebnu s 10 počítači. Jeden – novější - využívají ke své práci vychovatelky. Počítače pro děti jsou však staré a práce na nich není možná, tudíž využíváme počítačové učebny, kde probíhá výuka (vždy ale až po skončení výuky nebo školního klubu).

Roční plán vytvořený na začátku školního roku navazuje na ŠVP školy. Každé oddělení v naší ŠD má vlastní třídní knihu. V třídnici je zapsána týdenní skladba činností, která je daná a vychovatelka si ji přizpůsobuje podle ročního období. Denní skladba činností se píše průběžně podle toho, kdy a co se s dětmi dělá. V třídní knize jsou celkem tři seznamy: 1 – seznam registrovaných dětí v ŠD s telefonními kontakty na rodiče, 2 – seznam dětí s odchody domů (tento seznam se průběžně doplňuje, obměňuje), 3 – seznam dětí, které navštěvují kroužky v rámci ŠD nebo školy. V případě nepřítomnosti vychovatelky by suplující osoba neměla mít žádné potíže. Základní údaje získáváme ze zápisních lístků, které na začátku školního roku rodiče vyplní. Obsahují osobní informace o dětech (pojišťovna, bydliště, telefonní kontakty, zdravotní stav, odchody dětí domů). Se zápisním lístkem rodiče dostávají informace o ŠD a svým podpisem stvrzují seznámení a souhlas s nimi. Na ranní a koncovou družinu používáme docházkový sešit.

Vnitřní řád školní družiny, se kterým jsou rodiče, děti, vychovatelky na začátku roku seznámeny, je vyvěšen na budově školy, ve třídách ŠD a na webových stránkách školy.

4.2 Režim dne ve ŠD

Do ranní družiny přicházejí děti od 6.30. Do 7.10 mají klidový režim, žáci se mohou věnovat stolním hrám, časopisům, poslechu pohádek. V 7.10 začíná ranní rozcvička, kdo má zájem, může se rozcvičit a poté do 7.30 hrát vybíjenou (o vybíjenou je velký zájem). Kdo nechce cvičit, nemusí, může pokračovat nenáročnou činností odpočinkového zaměření. V 7.30 dochází ke zklidnění dětí, připravují se na odchod do kmenových tříd.

Po skončení vyučování vychovatelka zvolí pohybovou činnost, která trvá asi 10 minut. Je potřeba, aby se děti proběhly po době strávené v lavicích. Následuje hygiena, které věnujeme zvýšenou pozornost, a odchod na oběd. Po obědě máme odpolední klid, kdy děti poslouchají různé četby – nejčastěji na pokračování. Děti si při poslechu četby malují, polehávají, některé jen tak chodí po herně. Po skončení četby společně odpovídají na otázky, které jim vychovatel zadává, děj stručně popisují. Po odpoledním klidu se děti mohou zapojit do zájmových činností (výtvarná, rukodělná, dramatická,

hudebně taneční). Od 14.30 do 15.30 probíhají pohybové aktivity venku nebo v herně, tělocvičně, gymnastickém sále. V dalším čase následuje příprava na vyučování, například formou didaktických her. V případě zájmu rodičů vypracovávají děti od 2. třídy domácí úkoly. V době od 16,00 do 17.00 tráví společně děti čas v prostorách ranní družiny, kde jsou zvoleny odpočinkové a rekreační činnosti spíše spontánního charakteru, podle vlastní volby dětí. Je třeba podotknout, že vychovatelka denní skladbu operativně mění podle situace a potřeb dětí.

V ŠD se snažíme o skloubení, propojování a navazování více činností. Vždy dbáme o to, aby silnější pomáhal slabšímu, šikovnější méně zručnému, chytrý méně nadanému. Proto jsme si ve ŠD vytvořili „Družinové desatero“, kterým se řídíme od začátku roku, kdy si děti desatero samy vytvoří a stvrdí podpisem. Naše „Desatero“ obsahuje tyto zásady:

- Ohleduplně se chováme ke spolužákům
- Navzájem si pomáháme
- Neděláme rozdíly mezi národy
- Dodržujeme pravidla bezpečnosti
- Neničíme majetek
- Nepoužíváme nevhodné výrazy
- Dbáme o pořádek a čistotu v oddělení
- Dodržujeme hygienické návyky
- Kulturně stolujeme
- Vždy máme dobrou náladou

„Desatero“ je významnou součástí denního režimu dne. Pokud děti tato zvolená pravidla nedodržují, dochází ke změně činností (nebezpečí úrazu apod.).

4.3 Spolupráce vychovatelek ŠD s učiteli a rodiči

Začátkem školního roku jsme měli plný stav vychovatelek. Od října chyběla ve ŠD jedna vychovatelka, která odešla do důchodu. Tato pí. vychovatelka – bývalá učitelka TV a NJ nesnesla hluk dětí, celý čas pouze organizovala. Děti neměly možnost se uvolnit, pohrát si, chyběl jim čas na spontánní projev jejich osobností. Na konci listopadu odešla druhá pí. vychovatelka ve zkušební lhůtě. V době mého výzkumu bylo

u nás zaměstnáno 6 vychovatelek, které se musely postarat o děti z 8 oddělení. Tento stav vyžadoval vynaložení velkého úsilí, protože děti z jednotlivých oddělení se navzájem příliš neznaly. Bylo tedy potřeba vše sladit ke spokojenosti nejenom vychovatelek, ale hlavně dětí.

V současné době pracuje na naší škole 7 vychovatelek a 1 vychovatel. Na plný úvazek pracuje 5 vychovatelek, ostatní na tři-čtvrteční. Mohu konstatovat, že každý z nás se kromě každodenního chodu ŠD zaměřuje na určitou zájmovou činnost. Díky tomu jsou ve družině tyto kroužky: výtvarný, rukodělný, sportovní, keramika.

Na naší škole je spolupráce vychovatelek a učitelů na dobré úrovni, při předávání dětí po skončení vyučování probíhá oboustranná komunikace učitel – vychovatel.

Spolupráce vychovatelek a rodičů je častější u dětí, které odcházejí ze ŠD s doprovodem. V tomto případě jsme s rodiči v denním kontaktu. Rodiče tímto mají možnost získávat přímé informace o dění v ŠD a naopak. Rodiče dětí, které odchází ze ŠD samy, bohužel tuto možnost nemají. Nemůžeme si ale stěžovat, informace mohou rodiče získat na třídních schůzkách, v den otevřených dveří, na webových stránkách školy, telefonem, na akcích ŠD, kterých se rodiče mohou zúčastnit. Je pouze na rodičích, zda tyto možnosti využijí, nebo nechají jen tak plynout.

Přáním všech vychovatelek je vzájemná otevřená spolupráce, komunikace a dobré vztahy s rodiči a učiteli.

4.4 Činnosti ŠD

V rámci činností v naší školní družině se snažíme vytvářet prostředí, ve kterém se děti cítí dobře. Dáváme jim prostor k seberealizaci a k vytvoření sebedůvěry. Naším cílem je poznávat jejich schopnosti a potřeby. Dáváme jim přiměřený čas k činnostem, rozvíjíme klima dobrých vztahů mezi dětmi a vychovatelkou. Respektujeme schopnosti dětí, učíme je pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky, spolupracovat v týmu, podporujeme schopnost naslouchat, tolerovat názory jiných lidí a umět se správně rozhodnout. Snažíme se děti zaujmout, vtáhnout do dění, aby ony samy byly aktéry, aby nejen viděly a slyšely, ale také aby vnímaly a prožívaly. Při předávání informací, které většinou probíhají formou diskusí, se zapojují ti, co se chtějí k danému

tématu vyjádřit. Současně jsou spontánně vtaženy do diskuze všechny děti. Touto cestou žáci získávají nové vědomosti a zkušenosti.

Jednou z nejdůležitějších činností jsou *tělovýchovné a pohybové aktivity*. Je třeba říci, že máme možnost využívat herny, tělocvičny, gymnastický sál, venkovní areál se třemi hřišti a běžeckou dráhou. Není nutné podotýkat, že některé prostory můžeme využívat až po skončení vyučování a následujících kroužků. Naše škola se nachází na okraji Prahy. Můžeme chodit na vycházky do přírody a nemusíme využívat pouze školní areál. V rámci ŠD se koná dvakrát v týdnu kroužek Míčové hry, který je mezi dětmi velmi oblíben. Pokud děti mají zájem, jsou občas pořádány sobotní výlety. Zde si prověří svoji kondici a podívají se na nová místa. Nejen při těchto akcích dbáme na to, aby děti samy rozhodly, kam pojedeme nebo půjdeme. I při konání různých činností je žádoucí, aby děti chodily s návrhy, náměty, aby ony byly nedílnou součástí plánování akce. Návrhy a náměty dětí vychovatelky respektují a snaží se o skloubení vlastní představy s přáním dětí.

V režimu dne nesmíme zapomínat na *odpočinkové činnosti*, které se uskutečňují po příchodu do ranní družiny a po obědě. Záleží na vychovatelce, ale také na dětech, jak dlouho a jakým způsobem je naplní. Na ranní družině dětem nabízíme poslech pohádek, časopisy, stavebnice, stolní hry nebo nezávazné povídání. Po obědě čteme knížky na pokračování, děti si malují, hrají, polehávají, relaxují. Malé děti odpočívají většinou aktivně, a to především volnou činností, hrou, kterou si řídí samy. Vychovatel připravuje a provádí činnosti, které přirozenou a nenásilnou formou rozvíjejí a podporují všestranný, harmonický rozvoj dítěte. Nejlepší odpočinek je samozřejmě pobyt venku na čerstvém vzduchu.

Činnosti, které dětem nabízíme, rozvíjejí fantazii, obohacují děti nejrůznějšími poznatky, rozvíjí myšlení, řeč, schopnosti souvislého vyjadřování, podněcují dětskou aktivitu a snažení, zvyšují představivost, ovlivňují city a nápady dítěte, přispívají k obnově tělesných a duševních sil. Při realizaci cílů využíváme především *rukodělné a výtvarné činnosti*. Děti zde pracují individuálně, v páru, v menších i větších skupinách nebo společně. Vždy pracují pod dohledem, jsou pozorovány a po ukončení činností dochází k hodnocení, kdy se snažíme vyzdvihnout byť i jen nepatrný úspěch. Děti se učí kriticky hodnotit vytvořené práce. Součástí kritiky je nejenom konečný efekt, ale i dodržování správného postupu, který vychovatelka dětem zadá. Na každém výrobku

hledáme to, co je možno pochválit, vyzdvihnout. Ne všechny vychovatelky se snaží rozvíjet a podporovat dětskou fantazii. Například práce se šablonou sice patří do náplně ŠD, ale nesmí se stát každodenním zaměstnáním dětí, protože každý stereotyp se brzy omrzí.

Literární činnosti máme možnost u dětí realizovat ve školní nebo v městské knihovně, kam docházíme v rámci vycházek. Děti si půjčují knihy, stávají se čtenáři, získávají chuť číst, poznávat různé příběhy a osudy zvířat, lidí a pohádkových postav. Kladný vztah ke knize rozvíjí dětskou fantazii, slovní zásobu a kniha se stává jejich kamarádem, průvodcem života. Děti, které rády čtou, neprosedí celé hodiny u televize a počítačů.

Přírodovědné činnosti jsou nedílnou součástí našich denních náplní. Zájmové činnosti jsou z velké části zaměřeny na environmentální výchovu (třídění odpadu, výrobky z přírodnin, šetření vody a energie apod.). Již podruhé jsme obhájili titul EKOŠKOLA.

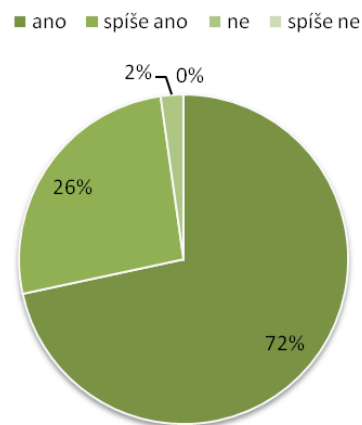
Příprava na vyučování není součástí volného času dětí. Společně se *sebeobslužnými činnostmi* patří do dětských povinností. Zde se řídíme přáním rodičů, dětí. Děti si mohou psát domácí úkoly, připravovat se na vyučování nebo formou didaktických her rozvíjet a prohlubovat vědomosti, znalosti. Součástí přípravy na vyučování jsou poznávací vycházky, exkurze a výlety, kde děti vlastním prožitkem získávají informace, které by si jinak pouze přečetly.

5 Dotazníkové šetření

Dotazník k mému výzkumu jsem použila z knihy Školní družina (Hájek B. 2003). Dotazník obdržely všechny děti, které jsou přihlášeny k pravidelné docházce do ŠD (příloha č. 2). Celkem bylo do výzkumu zapojeno 208 dětí. Zpět ke zpracování se vrátilo 134 kusů.

1. Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
100	31	3	0

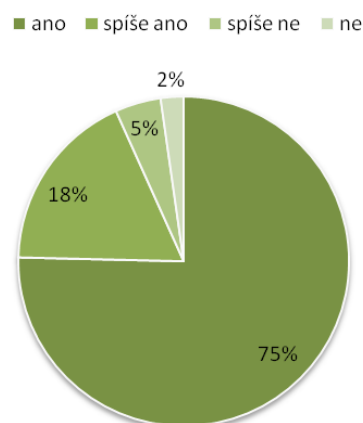


Co si rodiče představují pod touto otázkou? Jejich prvotním požadavkem je bezprostřední naplňování volného času jejich dětí, aby se zabavily, zasportovaly si, pohrály s kamarády, popřípadě napsaly domácí úkoly. To vše by mělo probíhat v příjemném prostředí pod pedagogickým dohledem. Naše družina se řídí podle ŠVP pro družinu, který je vedle ŠVP školy (Strom poznání) vyvěšen na internetových stránkách. Máme roční plán, kterým se řídí všechna oddělení ŠD. Každá vychovatelka si vytváří měsíční plán, podle kterého si píše týdenní skladbu.

Z odpovědí rodičů na tuto otázku vyplynulo, že rodiče jsou spokojeni. Tři odpovědi však byly negativní. I když dotazníky byly anonymní, děti je vracely třídním učitelkám a bylo tedy jasné, do které třídy patří. Nespokojenost projevíli rodiče ze dvou oddělení naší ŠD. Důvod je nám zřejmý. 7. oddělení se staršími žáky dostalo na začátku školního roku vychovatelku (bývalá učitelka TV a NJ), která dovršila důchodový věk. Ve škole již úvazek učitelky nedostala, ale využila nabídky pracovat jako vychovatelka ve ŠD. Činnosti ve družině se podobaly spíše vyučovací hodině = ticho a stálá organizace. 3. oddělení složené z první třídy a přípravky také dostalo novou vychovatelku romského původu. Tato vychovatelka ještě ve družině nepracovala, ale měla zkušenosti s vedením zájmových kroužků. Bohužel nedodala potřebné doklady o vzdělání. Postoj některých rodičů vůči ní nebyl zrovna pozitivní, což se přenášelo i na děti, proto odešla. Výzkum probíhal v době, kdy obě oddělení byla „bezprizorní“. Část dne suplovaly učitelky, poté byly děti rozděleny do ostatních oddělení. Od ledna 2011 škola zajistila nové vychovatele (žena, muž). Věříme, že rodiče budou spokojeni. Spokojenost rodičů je vlastně zpětná vazba našeho úsilí (konání).

2. Chodí Vaše dítě do družiny rádo?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
101	24	6	3

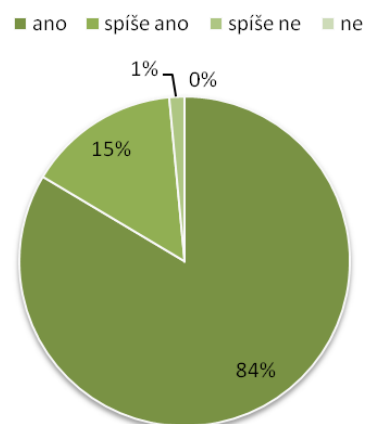


Zde jsem zjistila, že děti chodí do družiny rády. Pouze tři děti z celkového počtu dotazovaných odpověděly, že ne. Protože byl dotazník anonymní, neznáme jména. Rodiče nenapsali z jakého důvodu, přestože měli možnost své připomínky napsat na zadní část dotazníku. Podle tříd, ze kterých se tyto dotazníky vrátily, lze zjistit, z jakého oddělení pocházejí, o jaké děti se jedná. Nespokojenost rodičů (děti) byla zjištěna v oddělení č. 3, kde odešla vychovatelka a suplovalo se. Dále to bylo z oddělení č. 1, kde paní vychovatelka povoluje dětem volnější režim. Při předávání dětí pokaždé informuje rodiče o nekázni jejich potomka (ostatní děti bezprizorně pobíhají po šatnách). Z toho, co jsem se při tomto studiu naučila, si myslím, že o vážnějších přestupcích by rodiče měli být informováni. Běžné „zlobení“ bychom si měly řešit samy, vždyť jsme tady od toho, jsme za to placeny.

Ale také nelze vyloučit, že třeba zrovna ten den se tyto děti s někým nepohodly a na dotaz rodičů odpověděly záporně. To se můžeme pouze domýšlet. Na nás je, aby děti do družiny chodily rády, aby se jim zde líbilo a necítily se zde špatně.

3. Jak Vám vyhovuje doba provozu družiny?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
112	20	2	0

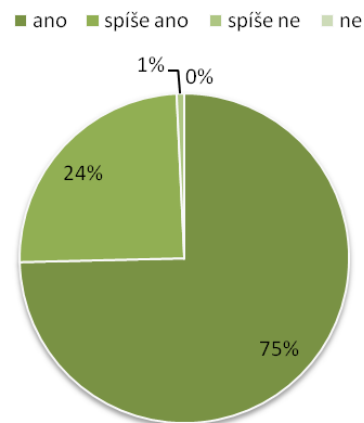


Provoz ŠD: ranní 6.30 – 7.40, pak děti odcházejí do tříd na vyučování. Odpolední družina začíná příchodem dětí po skončení vyučování v 11.40, nebo ve 12.35. Podle výsledků je patrné, že většina rodičů nemá problémy s délkou provozu ŠD. Dva rodiče si přejí prodloužit družinu do 17.30. Cituji: „Přizpůsobit pracovní době rodičů.“ Jedná se o rodiče chlapce, kteří ho ráno v 6.40 „odloží“ do družiny a vyzvednou si ho (nebo jde sám) v 17.00. Zde je třeba poukázat na délku pobytu tohoto dítěte ve ŠD; i s vyučováním trvá 10 hodin. Časové rozvržení a uspořádání činností je takové, abychom podporovali zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj dítěte. Vystává otázka, co může rodič dát dítěti za krátkou dobu s ním strávenou? Vždyť doba strávená mimo rodinu, i když ve výchovně vzdělávací instituci pod výchovným dohledem, by takto dlouhá být rozhodně neměla.

Z tohoto důvodu bychom neměli navrhnout prodloužení provozu ŠD. Na druhou stranu chápeme potíže rodičů, kteří přicházejí z práce později. Rodiče by se sami měli zamyslet a zvážit, jak málo času tráví se svým dítětem, které je po dobu dětství nejvíce potřebuje. Mnohdy nedostatek času stráveného s rodiči je příčinou vzniku sociálně patologických projevů dítěte. Vždyť děti rychle rostou a dětství mají jenom jedno! Proto by mohla být prodloužena doba provozu s dodatkem, že dítě ten den nebude v ranní družině, pouze v odpolední.

4. Jste spokojeni s působením vychovatelek?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
100	33	1	0



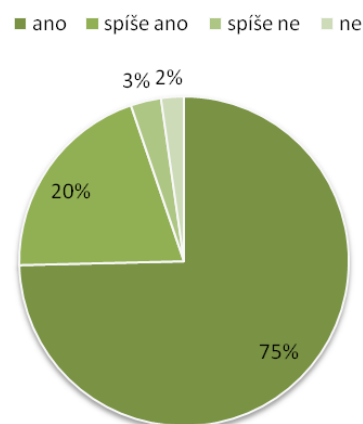
Působení vychovatelek a jejich vliv mohou rodiče posoudit po rozhovoru se svými dětmi, když se zeptají, co celý den dělaly. Určitě by pro nás bylo pochvalou, kdyby rodiče občas překvapeně zjistili, že jejich dítě ovládá nějakou dovednost získanou v družině. Vychovatelka připravuje a provádí činnosti, které nenásilnou formou rozvíjejí a podporují rozvoj dítěte. Jiná očekávání mají rodiče, jiná děti a nadřazení. Pokud nejsou, byť z jedné strany splněna, je to chápáno jako selhání. Měli bychom děti vést k tomu, aby se naučily využívat svůj volný čas.

Vychovatelka musí umět dětem naslouchat, děti jí musí být „kamarády“, musí si umět hrát, mít dobrou náladu, je veselá. Neměla by do oddělení přicházet jako nutný dohled, musí ale počítat s tím, že ne všechny děti budou chtít v tu danou dobu dělat třeba záložku. Měla by být otevřená nápadům, s kterými přijdou samy děti. Vychovatelka připravuje program, nabízí činnosti, motivuje k různým soutěžím, ale je také potřeba, aby se děti mohly protáhnout, bavit se mezi sebou, a nemusely se zapojovat do společné činnosti, pokud se jim zrovna nechce. Všeobecně platí, že pokud mají děti vychovatelku rády, je hodnocena rodiči ve většině případů kladně.

Z výsledků vyplývá, že většina rodičů hodnotí působení vychovatelek na své dítě kladně. Na nás je, abychom děti ani rodiče nezklamali.

5. Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit školní družiny?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
100	27	4	3



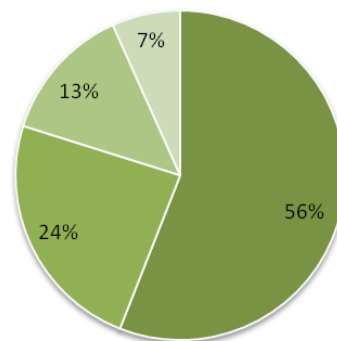
Jak je patrné, rodiče jsou dostatečně informováni o nabídce aktivit, pouze 3 rodiče jsou nespokojeni. Od začátku každého školního roku se průběžně vkládají informace na webové stránky školy o možnostech zapojení dětí do zájmových činností. Rodiče zde najdou jak informace o připravovaných aktivitách, tak i fotografie, které různé akce dokumentují. Ne všichni se však denně dívají na stránky školy. V tom případě dítě, které se má dané aktivity zúčastnit, dostává lísteček, na kterém jsou základní údaje o připravované aktivitě. Pokud stále ještě není informace pro rodiče dostačující, děti mají zapsané telefonní číslo na služební mobil družiny, který je v provozu denně od 11.30 - 17.00, mohou si zavolat a potřebné informace dostat.

Zároveň si myslím, že rodiče mohou získat informace i jinou cestou než „elektronickou“, a to prostřednictvím svých dětí. Kdo si s dítětem povídá, musí mít určitou představu o činnostech a aktivitách ve ŠD, může se svým dítětem sdílet jeho pocity.

6. Informuje Vás vychovatelka dostatečně o činnosti a chování vašeho dítěte?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
75	32	18	9

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne



Na tuto otázku odpovědělo kladně pouze 75 rodičů. Rodič si pod touto otázkou může představit každodenní povídání s vychovatelkou o tom, co jejich dítě ve družině provádělo, jak se chovalo, může očekávat samá slova chvály, ale jsou i ti, kteří vědí, že se chvály nedočkají. Proto když spatří vychovatelku, která k nim kráčí, děsí se, co zas se ve škole stalo. Očekávají stížnosti, možná i pomoc.

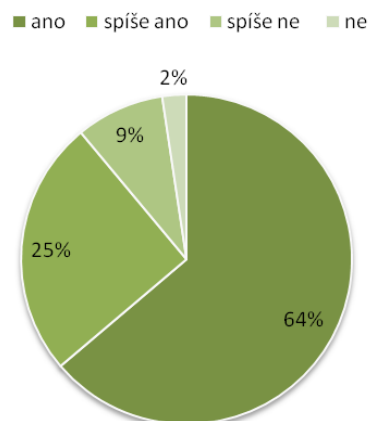
Myslím si, že drobné kázeňské přestupky (strkání, běhání, neslušné vyjadřování...), bychom měli řešit v rámci oddělení. Ovšem jsou zde i takové případy (záměrné ublížení, opakované přestupky,...), o kterých bychom měli rodiče informovat. Z odpovědí rodičů vyplývá, že rodiče by stáli o častější setkání s vychovatelkou, o pravidelné informování. Vychovatelé, kteří si myslí, že mají kontaktovat rodiče pouze v případě špatného chování dítěte, by měli svůj postoj přehodnotit. Je pravda, že rodiče, kteří potřebují, vychovatelku osloví.

Někdy není jednoduché, vzhledem k pracovní vytíženosti rodičů a pracovní době vychovatelek, uskutečnit osobní schůzku, a proto se možná stalo spíš pravidlem, že se tato setkání ani nekonají, ani nevyžadují.

V této oblasti nás čeká ještě mnoho práce, jsme to my, kdo by se měl zamyslet a hledat způsob, jak překlenout tyto bariéry.

7. Snaží se s Vámi družina dostatečně spolupracovat při řešení problémů Vašeho dítěte?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
81	32	11	3



I na tuto otázku většina rodičů odpověděla ano. Tři rodiče odpověděli ne. Dotazovaní měli možnost vyjádřit své mínění na zadní straně. Jeden z rodičů ke své odpovědi napsal: „Dítě nemá problémy, tudíž nepotřebuji nic řešit“.

V rámci pracovní doby přijdeme do styku prakticky se všemi dětmi z naší družiny. Proto víme, jak se které dítě chová, jak reaguje. Ať je to při ranní, nebo konečné družině. Stane se, že děti jsou z důvodu nemoci vychovatelky rozděleny. I když ho ve svém oddělení nemáme denně, jsme informováni o tom, jak jeho „problém“ probíhá, jak se řeší. Víme, že vychovatelka je v kontaktu s rodiči (v případě, že se nějaký problém vyskytne nebo přetrvává) a společnými silami se snaží problém řešit. Některé děti se svými problémy navštěvují školního psychologa nebo PPP. Potom dostáváme doporučení, jak s těmito dětmi dále pracovat, čeho si nemáme všimnout a na co se máme zaměřit.

Je pravda, že díky skladbě obyvatelstva na sídlišti máme ve družině děti různých národností, mentalit. Měli bychom chápat a tolerovat jejich kulturní odlišnosti, jak se projevují, jak se chovají. Z druhé strany by také rodiče těchto dětí měli chápat, že jejich kultura se ne vždy musí shodovat s naší. To může být také jeden z mnoha důvodů, proč byly i odpovědi záporné.

8. Je činnost školní družiny dostatečně pestrá?

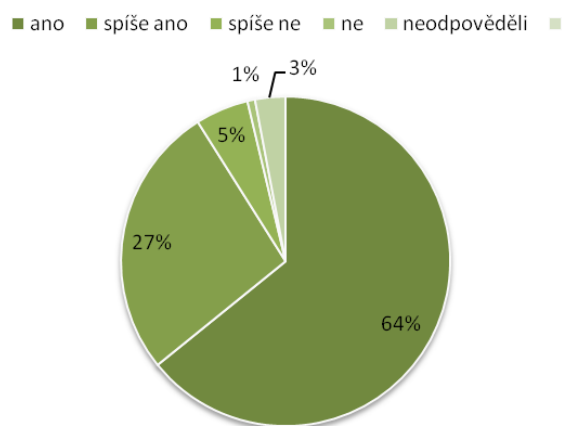
ano	spíše ano	spíše ne	ne	neodpověděli
86	36	7	1	4

Z celkového počtu (134) čtyři rodiče neodpověděli. Nevím, zda zapomněli nebo nevědí, co si pod pojmem zájmové činnosti mají představit. Vždyť někteří rodiče si stále myslí, že jejich děti pouze hlídáme.

V návaznosti na ŠVP si vytváříme roční plán, který sestavujeme společně na začátku školního roku. Každá vychovatelka vypracovává měsíční plán, týdenní a denní skladbu činností. Týdenní a denní návrh činností je rozdělen tak, aby se v něm střídaly klidné a pohybově náročné činnosti, práce, odpočinek, organizovaná a

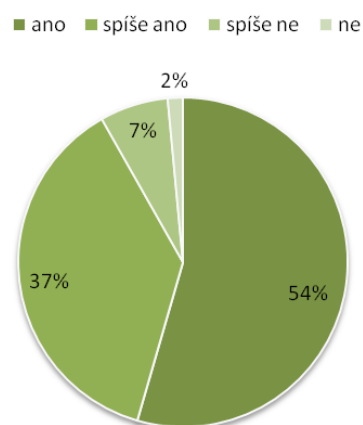
spontánní činnost. Nesmíme zapomenout na výchovné působení, které se uskutečňuje v průběhu všech činností. Je samozřejmostí, že některé vychovatelky plánují s dětmi a společně se rozhodují, co budou dělat. Samozřejmě vychovatelka nenápadně usměrňuje některé názory a požadavky dětí. Při provádění těchto činností se někdy stává, že vychovatelka musí sáhnout k záložnímu plánu z různých důvodů (špatné počasí, rozdělené děti, obsazená tělocvična...).

Je pravda, že pestrost činností ve ŠD většinou závisí na tom, jakou činnost připraví sama nebo ve spolupráci s dětmi vychovatelka daného oddělení. Záleží také na tom, zda se vychovatelka nebojí s dětmi vycestovat nebo jít ven z objektu školy, aby se dětem něco nestalo. Když se nad tím zamyslíme, můžeme konstatovat, že taková vychovatelka by nemohla s dětmi dělat vůbec nic nebo jen sedět u stolků, protože nebezpečí číhá na každém kroku.



9. Je nabídka zájmových činností ve družině dostatečně zajímavá?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
73	50	9	2

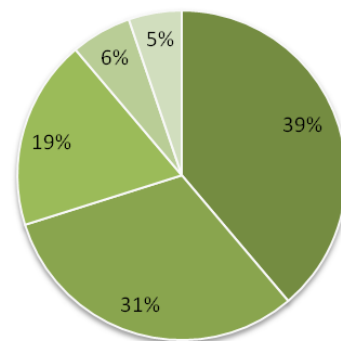


Na odpověď se rodiče museli zeptat svých dětí. Nepředpokládám, že by sami od sebe věděli, uměli to posoudit a fundovaně odpovědět. Z pohledu vychovatelek by nabídka zájmových činností měla být zajímavá, pestrá, v rámci možností. Pokud by tedy rodiče měli hodnotit, hodnotí vlastně práci vychovatelky, která činnosti dětem nabízí, společně pak vybírají, jakou činnost a jak dlouho se jí budou věnovat. Ve družině se vše točí kolem prožitkového hraní, vnímání všemi smysly. Není třeba připomínat, že hra je aktivita, která děti téměř vždy baví. Nemůžeme tvrdit, že pouze organizovaná činnost je přínosná, vždyť někdy děti radši „zalezou“ do koutka nebo si hrají fotbal podle svých pravidel a nechtějí být organizovány. Věnují se zálibám v soukromí, obklopeny nanejvýš několika přáteli. Sbližování dětí se stejnými zálibami dá podnět ke hře, soutěži, kterou vymyslely samy, ne vychovatel. Je víceméně jisté, že děti tyto hry a soutěže budou bavit více. Záleží také na sestavě dětí konkrétního oddělení, jestli je spíše živější – sportovnější, nebo více tvůrčí – výtvarnější. Podle toho je také možné některé činnosti upřednostňovat, nebo se jim věnovat kratší dobu.

10. Domníváte se, že činnost školní družiny, rozvíjí znalosti ze školy?

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ neví

ano	spíše ano	spíše ne	ne	neví
52	42	25	8	7



Z odpovědí je vidět, že někteří rodiče si s odpovědí nevěděli rady. Myslím si, že ani děti nedaly rodičům uspokojivou odpověď. Pokud chce vychovatelka v družině navazovat na znalosti získané ve vyučování, měla by to dělat spíše nenápadně. Formou her, soutěží, hádanek, a podobných aktivit, aby děti neměly pocit, že se ve svém volném čase opět učí. Může se stát (a ideálně by se mělo stát), že dítě vlastně ani nepostřehne, že se něco naučilo.

Je možné, že rodiče si neuvědomují, že vlastně i jiné činnosti, které se v družině uskutečňují, mohou děti nějak rozvíjet a zdokonalovat. Namátkou bych zmínila třeba nápaditost, kreativitu, zručnost, orientaci v prostoru, logické myšlení....

Proto zřejmě byly odpovědi tak nejednoznačné.

Z výsledků vyplynulo, že jen 52 rodičů si myslí, že činnost školní družiny rozvíjí znalosti ze školy, 8 že ne a 7 rodičů odpovědělo, že neví. Jeden z rodičů napsal: „Nač, děti si také potřebují odpočinout.“ V tom s ním nemohu souhlasit. Tento rodič si zřejmě neuvědomil, že ŠD je školské zařízení pro výchovu mimo vyučování, naše pedagogické působení se odlišuje od běžné výuky.

11. Může Vaše dítě v družině rozvíjet svůj talent?

Po nástupu dítěte do družiny by vychovatelka po každodenním kontaktu s ním měla zjistit, k jaké činnosti má dítě hlubší vztah. Na základě jeho projevu, ale také po

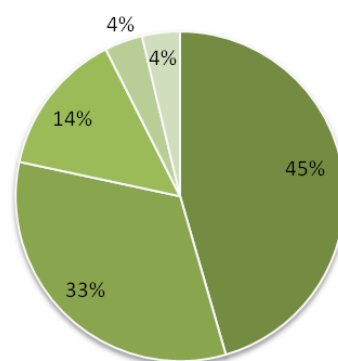
ano	spíše ano	spíše ne	ne	doufají
61	44	19	5	5

konzultaci s jeho rodiči (na potvrzení) by měla vytvářet vhodné podmínky pro jeho rozvoj v dané činnosti. Na druhou stranu se může

stát, že teprve později, postupně vyplave na povrch určité nadání, které nebylo v rodinných podmínkách patrné. Polovina rodičů z dotázaných odpověděla kladně. Je zřejmé, že o případném nadání svého dítěte vědí a z jeho vyprávění se jim potvrzuje, že ho dále rozvíjí, prohlubuje (výkresy, výrobky, ceny ze soutěží).

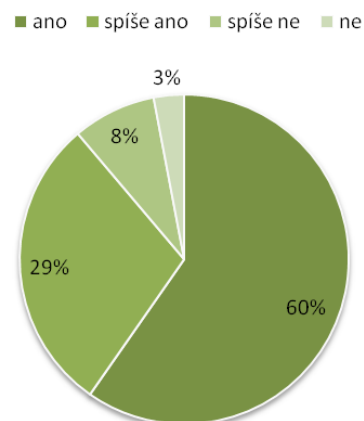
Máme zde i kroužky ŠD, kde svůj případný talent mohou rozvíjet, aniž by byly omezovány jinými činnostmi - kroužek výtvarný, rukodělný, tělovýchovný a keramika.

■ ano ■ spíše ano ■ spíše ne ■ ne ■ doufají



12. Domníváte se, že pobyt venku v rámci programu ŠD je dostatečný?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
80	39	11	4



Z výsledků je patrné, že doba strávená s dětmi venku většinou rodičů vyhovuje. Čtyři rodiče odpověděli ne. Tito rodiče napsali: „Málo času stráveného venku. Je to díky odchodu na mimodružinové kroužky.“ „Pobyt venku nedostačující. Když je konečná a je hezky, měly by děti být venku a ne v budově. Když kroužky, tak na ně nečekat v budově, ale venku.“

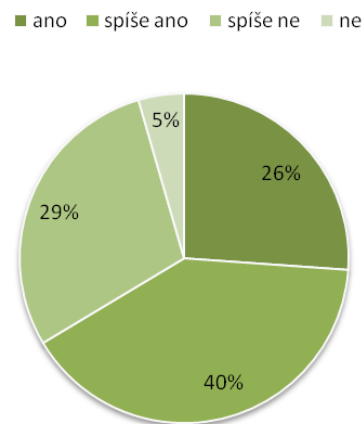
K tomu je třeba podotknout, že kroužky, které vedou učitelé (v rámci agentury „Kroužky“) začínají od 13.30. Máme-li v oddělení děti, které chodí v jeden den na různé kroužky, pak nemáme možnost dostat se ven (mimo areál), děti se opět do družiny vrací, a tak je vlastně narušena vaše celodenní činnost. Dvě oddělení v ŠD mají kroužky každý den kromě pátku. Tyto dny věnují výletům 1x za měsíc. Je možné požádat vychovatelku o převzetí vracejících se dětí z jiného oddělení (abych se s dětmi dostala ven), ale to nejde pořádně, narušila by se tím činnost oddělení, kam by dítě přišlo. Můžeme sice zůstat na zahradě, ale stále musíme hlídat, kdy se děti vrátí z kroužku, jestli neběhají po škole....

Zde je třeba podotknout, že kroužky by měly začínat v určitou hodinu, třeba až od 15.00. Další variantou by mohlo být „sběrné oddělení“, kdy by jedna vychovatelka pobývala celé odpoledne se svým oddělením v prostoru ranní družiny, odkud by odcházely a vracely se děti z kroužků. Tuto variantu jsme již vyzkoušeli, bohužel v době uskutečnění nebyly prostory a vybavení pro „sběrné“ oddělení vyhovující (k dispozici byla pouze jedna třída), a proto se toto řešení neosvědčilo. V dnešní době již máme prostory i vybavení na vyšší úrovni, tak bychom rádi od příštího školního roku tuto možnost znovu zkusili.

Dalším důvodem, proč se s dětmi nechodí tak ven je, že rodiče do školy posílají ne vždy zcela zdravé děti. Takže i kdybychom ven šli, co s unaveným, nachlazeným dítětem, které by mělo spíš ležet doma, mít klidový režim, a ne být ve škole? Rodiče si neuvědomují, že takovýmto přístupem vlastně vydírají ostatní děti, které by ven jít mohly.

13. Myslíte si, že výsledky práce dětí ve ŠD jsou na veřejnosti popularizovány dostatečně?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
35	54	39	6

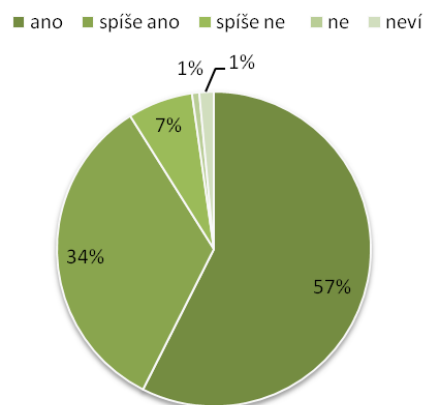


V tomto případě pouze 35 rodičů odpovědělo ano. Zde vidím naši velkou slabinu. Z odpovědí je patrné, že se naše ŠD dostatečně neprezentuje. Je to velká škoda, myslím si, že máme co nabídnout. Rodiče mnohdy ani nevědí, že výzdoba na vrátnici I. stupně je dílem výtvarného kroužku, který vede vychovatelka ŠD. Asi ani nevědí, že dárečky, které si odnášejí budoucí prvňáčci při zápisu, jsou dílem dětí ze ŠD i dárky, kterými se prezentuje paní ředitelka, pocházejí ze ŠD. Vidím zde příležitost otevřít se pohledu z venku, umět svoji práci „prodat“. Navrhuji:

- Více informací na webové stránky školy (více vychovatelek zapojených do využívání počítačové techniky)
- Pořádat výstavy výkresů a výrobků dětí pro veřejnost v prostorách školy (dětí si většinu výrobků odnášejí ihned domů)
- V blízkosti školy je Galerie Prahy 14, která již vystavovala výkresy z MŠ. Mohli bychom se domluvit a výkresy vystavit tam.
- Můžeme navázat spolupráci s Domem seniorů. Každý starý občan by měl určitě velikou radost z dárečků od dětí.
- Nesmíme zapomenout obměňovat nástěnku na škole s obrázky z různých akcí a výletů.
- Prezentovat pohybová, dramatická a hudební vystoupení v jiných, mimoškolních institucích.

14. Jak jste spokojeni s organizací stravování?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	neví
77	45	9	1	2



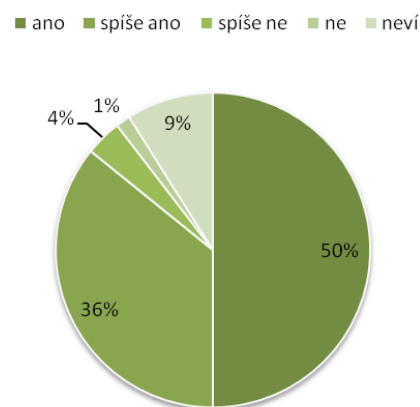
Zde je nutno podotknout, a rodiče to jistě vědí, že ještě v loňském školním roce byly otevřeny dvě jídelny. Jedna pro I. stupeň a ŠD, druhá pro II. stupeň a učitele. Od letošního školního roku se z důvodu úbytku dětí stravují všichni v jedné.

8 oddělení ŠD je roztroušeno po celé škole (už to je velká nevýhoda). Po skončení vyučování dochází k velkému přesunu dětí po chodbách. Je pravda, že ŠD má čas strávený v jídelně vyčleněn 12.00-12.30, 13.00-13.30. Tato doba by vyhovovala v případě, že by nenastaly nepředvídané události (a těm se při práci s dětmi nemůžeme vyhnout). Děti z prvních tříd jedí pomalu, zpočátku nejsou zvyklé na prostředí, plno lidí.... Dále jsou učitelé (ne všichni), kteří nedodrží zvonění a přicházejí na oběd o pár minut dříve. To jsou situace, které když se sejdou, způsobí veliký zmatek, spoustu lidí a hluku. Sečteno, podtrženo, děti a vychovatelé jsou pod neustálým tlakem. Někteří dospělí si stěžovali, že v jídelně a přilehlých chodbách je velký hluk. Nyní stížností ubylo, zřejmě některým lidem došlo, že vychovatelé ani děti za nepřehlednou situaci v jídelně nemohou.

Většina rodičů je spokojena, nebyli zde a od dětí chtějí vědět pouze to, co mělo dnes k obědu, ne v jakém shonu ho snědlo. Jeden rodič vznesl návrh na možnost objednání jídla přes internet (děti si vybírají ze dvou jídel). Tento požadavek jsem přednesla na patřičných místech a bylo mi řečeno, že škola nemá zavedeno a ani v budoucnu neplánuje zavedení internetového objednávání jídel.

15. Jste spokojeni s vybavením družiny?

ano	spíše ano	spíše ne	ne	neví
67	48	5	2	12



Na tuto otázku 67 rodičů odpovědělo ano, 2 ne a 12 že neví, že ji neviděli. Předpokládala bych, že rodičů, kteří nevědí, o vybavení ve ŠD bude víc. Nevzpomínám si, že by rodiče projevili zájem prohlédnout si prostory, kde jejich dítě tráví svůj volný čas po vyučování. Z naší strany jim nabízíme pohled do tříd během třídních schůzek, ale této možnosti využilo jen pár rodičů. Zřejmě přetrvává názor z dřívější doby, kdy škola působila jako uzavřený a shora řízený vzdělávací subjekt. Tento názor se snažíme odbourat, ale chce to čas.

Některé třídy ŠD jsou vybaveny novým nábytkem, ale stále jsou zde ještě tři třídy, které mají nábytek z dob dávno minulých. Snad letos bude o jednu takovou třídu méně.

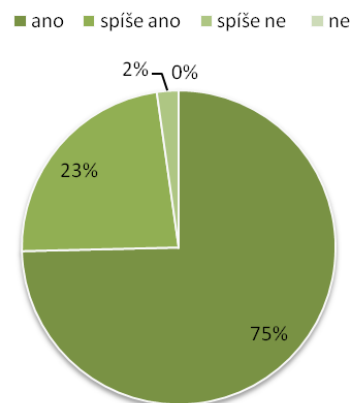
Ve většině učeben již nový nábytek je. Nezáleží vždy pouze na novém vybavení, především záleží na tom, jakou tvář třídě dá učitel a děti. Totéž platí i ve družině. Proto si můžeme říct: „Budme rádi za vlastní třídu a za to, co máme!“ Stavebnice, hračky, stolní hry, sportovní vybavení dostáváme nepravidelně podle možností od vedení školy. My máme možnost dokupovat různé věci z peněz, které na začátku roku od dětí vybereme (400,- Kč na pomůcky ŠD). Každá vychovatelka si s těmito penězi hospodaří sama a rodiče mohou kdykoli nahlédnout, jak byly využity.

Často oslovujeme rodiče a jsme rádi za vyřazené hračky, stavebnice, knížky, papíry na kreslení....

Odpovědi rodičů ukazují, že bychom se měli více otevřít spolupráci s rodiči a nabídnout jim možnost trávit čas společně s námi v naší družině.

16. Hodnotíte družinu jako dobrou?

ano	spíše ano	spíše ne	ne
100	31	3	0



100 rodičů odpovědělo ano. Ze 134 dotázaných je to povzbuzující výsledek, ale neměli bychom se s tím spokojit. Zde jsou odpovědi některých rodičů: „Dcera je ve družině velmi spokojena.“, „Práce družinářek si velmi vážím.“, „Paní vychovatelky jsou báječné a dělají vše pro to, aby se tam děti cítily dobře.“, „Dcera chodí do družiny velmi ráda. Líbí se jí možnost hrát si v herně. Já, jako rodič oceňuji, že se děti dostanou také ven, dokonce i bobovat. Perfektní jsou i výlety pro děti. Různé dílny a návštěvy kina.“ Tato vyjádření od rodičů nás velmi potěšila, jsme rádi, že si naší práce někteří rodiče váží. Stále ale nesmíme zapomínat na ty, kteří dotazníky nevrátili, a my tudíž nemáme od všech rodičů zpětnou vazbu o naší práci.

Zkusme se zamyslet, proč se z 208 dotazníků vrátilo jen 134.

- Děti je nemusely doma odevzdat.
- Rodiče neměli čas na vyplnění.
- Nechtěli odpovědět.
- Jiná národnost, - nerozumí otázkám.
- Ze školy chodí plno papírů, které jim nepříjdou důležité.

Toto mohly být důvody, proč se nevrátili všechny dotazníky. Jak se k tomu postavíme? Těm, co odpověděli záporně, bychom měli prostřednictvím dětí ukázat, co vše může naše družina nabídnout. Těm, co se vůbec nevyjádřili, dotazník nevyplnili, musíme v rámci spolupráce ukázat, že družina je tady pro jejich děti a díky odpovědím získáváme přehled o tom, jak je naše družina hodnocena.

Závěr

Družina zajišťuje volný čas dětí, trávený pod dohledem vychovatele. Snažíme se rozvíjet dětské znalosti, schopnosti, dovednosti a zároveň aby se děti učily dobré věci od svých kamarádů. Skladba kolektivu ve třídách je vzhledem osídlení sídliště dosti různorodá. Naši školu navštěvuje 50 cizinců z 12 států. I do družiny chodí děti jiných národností (aby se v kolektivu svých vrstevníků naučily našemu jazyku). Kdo je zde však málo zastoupen, jsou naši romští spoluobčané. Není to tím, že by děti neměly zájem, je to rodiči, kteří si řeknou: „Jsem doma, co budu utrácet peníze.“ Jenže si neuvědomují, že dětem tím škodí. Děti by zde získaly jiné způsoby chování, vyjadřování, kultury než ty, které jim nabízí jejich rodina, měly by tak možnost získat lepší základ pro další život v naší společnosti.

Je pro nás výzvou, abychom do naší družiny přivedly i děti ze sociálně slabších rodin (vždyť sociální úřad po vyplnění žádosti družinu těmto dětem zaplatí). Je na nás, abychom rodiče přesvědčili, že škola (družina) jim ani jejich dětem nechce ublížit, aby pochopili, že výchova a čas, který bychom věnovali jejich dětem, se několikanásobně zúročí. Ne sice hned, ale až za delší dobu.

ŠD byly dříve zřizovány jako útulky pro děti, jejichž rodiče byli odpoledne v zaměstnání a nebyl nikdo, kdo by se o děti postaral. V družině se dohlíželo, aby si děti pohrály, napsaly úkoly. Z dotazníku vyplynulo, že v dnešní době pohlíží rodiče na družinu trochu jinak. Už ne všichni si myslí, že tu jejich ratolest přečká dobu do odchodu domů, ale že se zde s jejich dítětem pracuje, tvoří, hraje. Většina dětí chodících do družiny má zaměstnané oba rodiče. Rodiče, kteří čerpají rodičovskou dovolenou, mají velký zájem, aby jejich ratolesti strávily určitý čas se svými vrstevníky, kamarády. Další skupinu tvoří rodiče, kteří v družině dítě „odloží“ (sami jdou nakupovat nebo jsou doma z důvodu nezaměstnanosti). Na jednu stranu je špatně, že se nevěnují svým dětem, ale je to lepší, než aby dítě bylo doma samotné bez dohledu nebo se potulovalo se po sídlišti, kde na něj číhá plno nástrah.

Družina těmto dětem nabízí prožít část svého dětství v bezpečí, jsou na tom lépe, než ty děti, jejichž rodiče jim toto nedopřejí. Bohužel je stále ještě dost dětí, jejichž rodiče dávají přednost tzv. nevědomosti – nezájmu něco se dozvědět o ŠD. Tyto děti jsou ochuzeny o hluboké prožitky, zážitky se svými vrstevníky, a nejenom to.

Systematické vedení volného času dětí pod pedagogickým dohledem nelze ničím nahradit.

Musíme se více snažit přesvědčit rodiče, otevřít se veřejnosti, nabídnout pomoc, poradit zákonným zástupcům, že družina je tu pro ně a pro jejich děti.

Z celkového vyhodnocení je patrné, že rodiče dětí, jež navštěvují družinu, jsou spokojeni že vědí co se v naší družině děje. Nedostatky vidím v prezentaci našich výrobků, v otevření se školy rodičům, v nedostatku času stráveného venku. To jsou věci, které se dají změnit, chce to jen naslouchat různým připomínkám a nemyslet si, že když jsme tak velká škola, družina se v ní schová. Měli bychom dát jasně najevo, že jsme tu pro děti, pro rodiče. Problémem je, že část úvazku věnujeme jiným aktivitám, suplování, a tím nám ubývá množství času, který bychom rádi věnovali pouze práci s dětmi ve družině. Vedení školy argumentuje, že v době od 15 do 17 hodin je málo dětí, proto nás, vychovatelky, využívá k suplování. My bychom ale raději trávil čas se zbylými dětmi, které chodí domů později, a pomáhaly jim s vypracováním domácích úkolů nebo s přípravou na vyučování.

Od školního roku 1990/1991 se píše kronika naší školy. Předpokládala bych, že zde bude prezentována i ŠD. Bohužel tomu tak není. Pátrala jsem v kronice školy, zda najdu záznamy, které mi řeknou, co se během let v naší družině dělo. Byla jsem však zklamaná tím, že pouze počet oddělení a jméno vedoucí vychovatelky dává najevo, že ŠD na této škole existuje. Nevím, zda je to tím, že ŠD není tak důležitá, nebo je to tím, že se ničím neprezentovala, že na sebe neupozornila. Podle dotazníkových výsledků se dá vyvozovat, že by to mohlo být z důvodu malé propagace, prezentace a malého zájmu veřejnosti o družinu vůbec. Pracuji na škole již 15. rokem a vím, že věci vyráběné a zde vytvořené byly vždy rodiči chváleny, akce (vycházky, výlety, exkurze) vždy našly u rodičů uznání. Každá vychovatelka si však musí sáhnout do svědomí, zda nemá rezervy, ze kterých by mohla čerpat.

Rodiče společně s dítětem prožívají vše, co se děje ve škole. Jestliže se podaří vytvořit mezi školou a rodinou ovzduší spolupráce, vzájemné tolerance a důvěry, dítěti se mnohem lépe pracuje, cítí se dobře, bezpečně. Rodiče mohou být spokojeni. Spokojenost dítěte, rodičů a vychovatelů je výsledkem společného snažení ve výchově naší generace. Jen tak se kruh mezi všemi zúčastněnými uzavře.

Použité informační zdroje

- AUTORSKÝ KOLEKTIV. – STĚTOVSKÁ, I. *Výchovné poradenství, 5. kapitola - 5. díl*. Praha: Wolters Kluwer a.s., 2009. ISBN: 978-80-7357-498-5
- BALKOVÁ, K. *Náměty pro školní družinu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN-80-7367-064-X
- ČAPEK, R. A KOLEKTIV. *Dialogy o výchově*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-931-8 2005
- FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN-80-7178-063-4
- FOUNTAIN, S. *Místo na slunci*. Z anglického originálu „*Learning Together*“. 1. vyd. Praha 1994
- HADJ-MOUSSOVÁ, Z. *Pedagogická psychologie pro vychovatele*, 1.vyd. Praha: UK pedagogická fakulta, 2006. ISBN 80-7290-243-1
- HÁJEK, B. *Právní vědomí vychovatele*. 1.vyd. Praha: UK Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7290-116-8
- HÁJEK, B. – PÁVKOVÁ, J. – A KOLEKTIV. *Školní družina*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN-80-7178-751-5
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN-80-7178-927-5
- KREJČOVÁ, V. *Aktuální témata výchovy a vzdělávání ve škole*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-391-3
- KOLLÁRIKOVÁ, Z. – PUPALA, B. *Vztahy rodiny a školy – hledání dialogu*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-585-7
- PÁVKOVÁ, J. – HÁJEK, B. – HOFBAUER, B., *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN-80-7178-711-6
- ŠRÁMKOVÁ, M. *Rukověť malého školáka*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2005. ISBN 80-00-01-01491-2
- VYMĚTAL, J. *Úzkost a strach u dětí*. 1.vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-830-9

Přílohy

1. ZŠ Generála Janouška Praha 14; Jídelna
2. Dotazník
3. Třídy oddělení ŠD; Ranní a koncová ŠD; Herny ŠD
4. Tělocvičny
5. Kuchyňka; Školní knihovna; Kinosál; Třída s interaktivní tabulí; Počítačové učebny
6. Vnitřní řád ŠD
7. Roční plán ŠD 2010/2011
8. Městská knihovna; Vycházky do okolí školy
9. Kroužky ŠD
10. Výlety
11. Bramboriáda; Mikulášská; Karneval; Čarodějnice; Dětský den; Noc s Andersenem

Rodiče dětí písemně souhlasili se zveřejněním fotografií z akcí naší školy.

Příloha č. 1

ZŠ Generála Janouška, Praha 14; Jídelna



Jídelna



Příloha č. 2

Dotazník

Vážení rodiče,

prosím o vyplnění tohoto dotazníku, jehož vyhodnocené odpovědi budou použity v mé bakalářské práci. Studuji třetím rokem na Pedagogické fakultě UK v Praze obor Vychovatelství.

U jednotlivých vět uvedených v dotazníku vyznačte Váš souhlas, nebo nesouhlas u odpovědi, která nejvíce odpovídá Vašemu názoru. Pokud byste chtěli informovat o některých problémech (slabých i silných stránkách družiny) podrobněji, můžete své sdělení napsat na zadní stranu. Vyplněný dotazník je anonymní a je určen pro mou bakalářskou práci. Podepisovat ho není třeba.

Jste celkově spokojeni s naší školní družinou?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Chodí Vaše dítě do družiny rádo?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jak Vám vyhovuje doba provozu družiny?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jste spokojeni s působením vychovatelek?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jste dostatečně informováni o nabídce aktivit školní družiny?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Informuje Vás vychovatelka dostatečně o činnosti a chování Vašeho dítěte ve školní družině?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Snaží se s Vámi družina dostatečně spolupracovat při řešení problémů vašeho dítěte?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Je činnost školní družiny dostatečně pestrá?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Je nabídka zájmových činností v družině dostatečně zajímavá?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Domníváte se, že činnost školní družiny rozvíjí znalosti ze školy?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Může Vaše dítě v družině rozvíjet svůj talent?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Domníváte se, že pobyt venku v rámci programu školní družiny je dostatečný?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Myslíte si, že výsledky práce dětí ve školní družině jsou na veřejnosti popularizovány dostatečně?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jak jste spokojeni s organizací stravování?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Jste spokojeni s vybavením družiny?	ano	spíše ano	spíše ne	ne
Hodnotíte družinu jako dobrou?	ano	spíše ano	spíše ne	ne

Děkuji Vám za spolupráci.

Baumruková Iveta

(vychovatelka ŠD na ZŠ Generála Janouška)

Příloha č. 3

Prostory oddělení ŠD





Prostory ranní a koncové družiny, herna



Příloha č. 4

Tělocvičny



Příloha č. 5

Kuchyňka; Školní knihovna; Kinosál; Třída s interaktivní tabulí; Počítačové učebny



Příloha č. 6

Základní škola, Praha 9 – Černý Most, Generála Janouška 1006

Gen. Janouška 1006, Praha 9 – Černý Most II, 198 00, tel.: 281 912 168, 776 355 564,
fax: 281 912 159

info@zsgenjanouska.cz, www.zsgenjanouska.cz

Vnitřní řád školní družiny

Provoz ŠD

Školní družina je v provozu od 6.30 do 7.40 v ranních hodinách (žáci mohou přicházet do 7.30) a od 11.40 nebo 12.35 do 17.00 v odpoledních hodinách.

Režim ŠD

- 6.30 – 7.00 individuální činnosti
- 7.00 – 7.30 pohybové aktivity nebo individuální klidové činnosti
- 7.40 odchod žáků do tříd
- 11.40 – 14.00 evidence docházky, hygiena, oběd, odpočinkové činnost
- 14.00 – 15.00 pobyt venku, vycházka
- 15.00 – 16.00 zájmová činnost, didaktické hry, na žádost rodičů psaní domácích úkolů
- 16.00 – 17.00 hry, individuální činnosti

Odchody:

Pro odchod dítěte ze ŠD je závazné sdělení zákonného zástupce na zápisním lístku. Pokud je třeba výjimečně uvolnit dítě jinak, než je zde uvedeno, musí zákonný zástupce sdělit změnu písemně na samostatném lístečku, kde je nutné uvést datum, jméno a příjmení dítěte, hodinu odchodu a zda dítě odejde samo či s doprovodem konkrétní osoby. Pokud jde o změnu v odchodech trvalejšího rázu, uvede se přímo v zápisním lístku. Bez písemného sdělení není možné dítě ze ŠD uvolnit (bezpečnostní a organizační důvody).

Doba odchodů dětí je stanovena takto : 13,30 (popř. ihned po obědě)

15.00 – pokud si zákonný zástupce dítě nevyzvedne, dítě se vrací do ŠD

16.00- stejný postup jako v 15 hodin

16.00 – 17.00 průběžně na zazvonění

Postup při nevyzvednutí dítěte:

V případě, že dítě nebude vyzvednuto do ukončení provozu ŠD, čeká vychovatelka 30 minut a kontaktuje zákonného zástupce. Pokud není zákonný zástupce k zastižení, vychovatelka po 30 minutách informuje pracovníka Policie ČR na tel. 281 914 096.

V Praze dne 1. 9. 2010

Mgr. Ilona Šťastná
ředitelka školy

Příloha č. 7

Roční plán 2010/2011

ZÁŘÍ

- seznámení s prostředím ŠD
- seznámení s režimem ŠD, poučení o bezpečnosti při všech činnostech ŠD
- organizace zájmových kroužků
- seznamovací hry
- Bramboriáda – soutěžní odpoledne s podzimní tematikou
- Dopravní hřiště
- Toulcův dvůr

ŘÍJEN

- Povídání o sklizni
- Sběr plodů a přírodnin
- Ovoce a zelenina v kuchyni
- ZOO

LISTOPAD

- Poznávání listů
- Otiskování listů, koláže
- Výroba draků
- Příprava na vánoční trhy
- Skanzen, trhy Kouřim

PROSINEC

- Mikulášská veselice – soutěžní odpoledne
- Výroba vánoční výzdoba a dárečků
- Vánoční trhy
- Pečení cukroví
- Vánoční besídky
- Výrobna svíček RODAS

LEDEN

- Přírodovědné vycházky

- Hrátky na sněhu – soutěžní hry v budově
- Výtvarná soutěž
- Výroba dárečků pro prvňáčky

ÚNOR

- Výroba masek
- Povídání o tradicích masopustu
- Karneval
- Valentýnská diskotéka

BŘEZEN

- Přírodovědné vycházky
- Dopravní výchova
- Výroba svíček RODAS

DUBEN

- Povídání o velikonočních zvycích
- Malování vajíček
- Výtvarná soutěž na téma „ČARODĚJNICE“
- Noc s Andersenem
- Návštěva muzea

KVĚTEN

- Den matek – výroba přáníček, dárečků
- Letní olympijské hry – soutěž ve sportovních disciplínách

ČERVEN

- Den dětí – soutěžní odpoledne

Příloha č. 8

Městská knihovna



Vycházky do okolí školy



Příloha č. 9

Kroužky ŠD

Keramika



Míčové hry



Kroužek výtvarný



Šikovné ručičky



Příloha č. 10

Výlety
Šťastná země



Toulcův dvůr v Praze



Svíčkárna RODAS v Šestajovicích



Příloha č. 11

Bramboriáda; Mikulášská; Karneval; Čarodějnice; Dětský den; Noc s Andersenem

